

Усе для фронту! Все по барабану?

Офшори фонтанів: ярмарок марнославства місцевої влади в часи жорстокої війни

» стор. 4

Ой летіли дикі дрони

На війні там, де не вистачає безпілотників, витратним матеріалом стають люди

» стор. 2

Кілер друкованих видань

Не сподіваючись на Укрпошту, у Пирятинській громаді вирішили відновлювати стаціонарні поштові відділення за рахунок внутрішніх резервів

» стор. 10

Україна молода

Середа, 2 серпня 2023 року

№31 (5943)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 40,324 грн

Йде літо до прощання...

Серпень очікується спекотним. Температурний максимум сягне 40 градусів, а нестабільні опади чергуватимуться з погожими днями аж до початку осені

» стор. 3

Прийти до тям під душем.
Фото з сайту amazonaws.com.

Передплатіть «Україну молоду» на вересень

стор. 15

Ганна Маляр
заступниця міністра
оборони України

«Наші Збройні сили дуже серйозно знищують ворога. Ми знищуємо їхню техніку, пункти управління, місця компактного скупчення військових, склади з боєприпасами. Днями було збито російський бойовий гелікоптер — командирську машину армійської авіації Ка-52».

■ НА ФРОНТІ

Підступність на відстані

Рашисти дистанційно підривають окопи, з яких їх вибиває ЗСУ

Тарас ЗДОРОВИЛО

Зараз на фронті дуже високий ступінь інтенсивності боїв. Заступниця міністра оборони України Ганна Маляр повідомила, що минулого тижня на сході відбулося 170 боїв між ЗСУ й силами ворога. Упродовж тижня окупанти здійснили на сході близько 8 тисяч обстрілів наших позицій, а на півдні — майже 4 тисячі. Тобто ЗСУ виборюють кожен метр землі в суцільних обстрілах.

«Наші Збройні сили дуже серйозно знищують ворога. Наприклад, на Бахмутському напрямку зараз втрачає ворога співмірні з найгарячішими бахмутськими боями. Ми знищуємо їхню техніку, пункти управління, місця компактного скупчення військових, склади з боєприпасами. Днями було збито російський бойовий гелікоптер — командирську машину армійської авіації Ка-52», — додала Маляр.

Про запеклість боїв говорить і командувач оперативного-стратегічного угруповання військ «Таврія» генерал Олександр Тарнавський. За його словами, лише протягом доби 31 липня відбулось понад 40 бойових зіткнень, а артилерійські підрозділи Сил оборони виконали 1 тис. 359 вогневих завдань.

«На Таврійському напрямку росіяни за добу втратили 16 одиниць військової техніки, зокрема танк, 4 БМБ, гаубицю 2А19 «Мста-С», 5 одиниць артилерійських систем і мінометів та автомобільну техніку. Також було знищено 7 складів боєприпасів ворога», — констатував генерал.

Водночас Сили оборони України продовжують ведення наступальної операції на Мелітопольському та Бердянському напрямках, закріплюються на досягнутих рубежах, продовжують вогневе ураження ворога.

Варто зауважити, що російські війська почали застосовувати нову тактику: під час відступу від позицій залишають у своїх окопах міни дистанційного підриву. Як розповів командир одного з танків 47-го ОМБр «Магура» з позивним «Док», росіяни закладають у власні окопи потужні дистанційно керовані міни та активують їх після того, як ЗСУ займає залишені ними траншеї. «Коли наші воїни займають окопи, росіяни натискають кнопку, заряд вибухає та вбиває наших хлопців. Тактика «нової зброї» застосовується росіянами протягом останніх двох тижнів. Хлопці отримують поранення від мін більше, ніж від артилерії. Коли ми йдемо вперед, ми зустрічаємо мінні поля всюди», — сказав він.

Від широкомасштабної війни масово потерпають і цивільні українці. Яскравим цьому прикладом є події останніх двох днів: 31 липня ракета поцілила у Кривому Розі в 9-поверховий будинок, знесла квартири від 4-го до 8 поверху (внаслідок атаки вбито шістьох мирних людей, ще 75 людей зазнали поранень, серед яких вісім дітей), а 1 серпня у Харкові дрони-камікадзе знесли 2 поверхи одного з гуртожитків.

Управління верховного комісара ООН з прав людини станом на 30 липня підтвердило загибель в Україні 9 тис. 369 і поранення 16 тис. 646 цивільних унаслідок вторгнення рф. Із них 7 тис. 283 людини було вбито і 13 тис. 725 поранено на території, контрольованій Україною: у Донецькій і Луганській областях — 4 тис. 184 загиблих і 6 тис. 62 поранених, в інших регіонах — 3 тис. 99 загиблих і 7 тис. 663 поранених.

На окупованій росією території підтверджено загибель 2 тис. 86 і поранення 2 тис. 921 мирного жителя: у Донецькій і Луганській областях — 758 загиблих і 2 тис. 641 поранений, в інших регіонах — 1 тис. 328 загиблих і 280 поранених.

При цьому УВКПЛ наголошує, що вважає фактичну кількість загиблих і поранених унаслідок повномасштабного вторгнення рф значно більшою, оскільки отримання інформації з місць інтенсивних бойових дій призупинено, а багато звітів ще чекають на підтвердження. ■

■ ТЕХНОЛОГІЇ

Ой летіли дикі дрони

На війні там, де не вистачає безпілотників, витратним матеріалом стають люди

Наталія НАПАДОВСЬКА

Кабінет Міністрів України цього року інвестує 40 млрд грн у виробництво дронів, повідомив прем'єр-міністр Денис Шмигаль. Але чи не запізно, зважаючи на 18-й місяць повномасштабної і загалом 10-й рік війни? З жовтня 2021 року вся західна преса била в дзвони: «путін збирається напасти на Україну», проте, маючи запас часу орієнтовно п'ять місяців, наше МО законтрактувало буквально кілька десятків комплектів. Навіть не сотень. За цей час можна було зібрати виробничі бізнеси, інженерів, військових, озвучити чіткі потреби, почути, що потрібно, щоб запустити масштабні виробничі процеси. Бездіяльність коштувала нам дуже дорого.

Ще в лютому 2023 року українські виробники безпілотних технологій не закривали і 10% від потреби фронту. Представник благодійного фонду «За свободу України» Максим Клименко розповів: «Ми кількісно програємо. На жаль, у цій сфері москалі швидші. Тому що в них діє ця командна система: вони приходять на підприємство, яке, умовно кажучи, виробляло мікрохвильові пічки, і говорять, що завтра починаєш виробляти дрони. Йде фінансування, і вони їх штампують».

Клименко пояснив, що саме обмеження в фінансуванні є причиною того, що в Україні виробляється значно менше дронів, ніж потрібно армії. Стартапери не встигають випускати безпілотники, бо військові стають у чергу за ними. Ба, більше, всі безпілотники, що нині випускають, потрібні були ЗСУ ще «на вчора». Із закупівлями дронів було не легше. Волонтери і військові били на сполох із самого початку війни, вказуючи на неповороткість Міністерства оборони, і, як розповідає співзасновник Warbirds Дмитро Ковальчук, саме Мінцифри допомогло прискорити строки закупівель дронів МОУ з 12 місяців до 2.

За словами прем'єр-міністра Дениса Шмигала, зросла також кількість компаній-виробників — із 9 до 40, але цікаво, скільки серед них вітчизняних? Рік тому через платформу United24 було зібрано понад 4 млрд грн, протягом року збори на безпілотники для України підтримували донори зі 100 країн, але вітчизняні виробники мали тисячі перепон для масового виробництва БПЛА.

Дрони стали ключовим елементом поля бою: якщо їх немає — арта «сліпа». І хоч скільки б було снарядів, гаубиць, танків, пального, засобів зв'язку — саме безпілотники визначають динаміку війни. Дрони — це можливість розвідувати, коригувати, вражати на випередження. Знайшов командний пункт, склад з боєкомплектом та скорегував вогонь по техніці — і можна ефективно та безболісно зупинити противника ще на підступах, за десятки кілометрів до наших позицій і не допускати вогняний вал окупантів до наших людей.

І от нарешті тільки наприкінці травня 2023 року Верховна Рада прийняла два законопроекти, які істотно полегшать роботу для виробників безпілотників. Ці закони звільняють виробників на час воєнного стану від сплати НДС і мита при ввезенні складових (матеріали, вузли, агрегати обладнання) БПЛА. Це сто-

Дронів багато не буває.
Фото з сайту tykyiv.com.

сується як виробництва, так і ремонту дронів. Але компанія, яка ввезла такі складові, повинна буде відзвітувати про їх використання. В разі нецільового використання товарів, що були ввезені, потрібно буде сплатити мито, від якого вони були звільнені згідно із законом, а також пеню. «Це не заважатиме українським виробникам, головне зараз — наситити ЗСУ всіма необхідними безпілотниками, а їх зараз сім видів», — додає Шмигаль. Уряд додав проектування та обслуговування безпілотників до переліку кваліфікованих видів діяльності Дія.City, що дозволить їм користуватись найкращими податковими умовами. Також Кабмін прийняв рішення підняти частку прибутку виробників БПЛА до 25%. Планується, що до кінця року Армія дронів виросте до десятків тисяч безпілотників.

Але на війні дрони — це витратний матеріал. На практиці це означає, що там, де немає дронів, витратним матеріалом стають люди. Марія Берлінська, керівник Центру підтримки аеророзвідки, розповідає: «За день на фронті може бути втрачено добру сотню розвідувальних дронів. І навіть більше. Будь-яких — від «Мавіків» до «Байрактарів». Тому що така інтенсивність війни. Отже, увімкнувши просту арифметику, бачимо, що тисячі — це те, що втрачається за місяць. І це лише розвідувальних апаратів. Якщо ми говоримо про ударні — їх потрібні сотні тисяч. Адже фактично це високоточні снаряди, які дають ефект, коли немає снарядів артилерії. А ще краще, коли працюють одночасно». Тож немає десятків тисяч дронів — значить, тисячі людей втрачають життя і здоров'я.

Частково втішає те, що українці «беруть» новими технологіями та якістю БПЛА. Нещодавно у Washington Post вийшла стаття, де зазначалось: Україна перетворилася на суперлабораторію винаходів, понад 200 українських компаній співпрацюють з військовими для вдосконалення продуктів і залучають інвестиції від відомих західних підприємців. Так, Ерік Шмідт, колишній CEO Google, вклав 10 млн доларів у D3, український стартап-акселератор оборонних технологій. Ерік Шмідт був радником Пентагону з питань технологій III, вірить, що за дронами на основі III — майбутнє, декілька разів приїздив в Україну та зустрівся з Резніковим і, кажуть, зацікавлений вкладати ще мільйони доларів у масштабування українських виробників. Українці успішно випробували технологію, яка за допомогою III-алгоритмів доводить ударні дрони навіть до рухомої цілі, якщо управління переривається РЕБом. Така технологія розробляється зростаючою кількістю українських компаній і є одним із декількох проривів у цій галузі.

У Києві 26 липня на форумі, присвяченому річниці роботи проекту «Армія дронів», були представлені безпілотники, серед яких і побудовані за аеродинамічною системою «качка». Дані про нього не розголошуються, однак відомо, що дальність його застосування може становити не менш як 600 кілометрів, припускається, що саме такі дрони здійснили останні атаки на Москву 24 і 30 липня і були скеровані на комплекс будівель МО та інших міністерств. Також нещодавно на міжнародній оборонній виставці у Стамбулі IDEF-2023 представили український надводний безпілотник нового покоління MAGURA V5. Англією — Maritime Autonomous Guard Unmanned Robotic Apparatus, V-типу — розроблений «СпецТехноЕкспортом» багатоцільовий безпілотний надводний корабель, має корисне навантаження 320 кг. Українські виробники дронів мають можливість випробувати дрони на полігонах проти російського РЕБу, що дає їм велику перевагу над західними виробниками.

Проект «Армія дронів» існує вже рік, і, крім виробництва, в його рамках налагоджено навчання операторів дронів. У липні запущено новий етап навчання, в якому візьмуть участь 10 тисяч військових. Раніше вчили в основному керувати коптерами-розвідниками, а тепер додано ще дві категорії: FPV-дрони і літаки-бомбери. Про це повідомив міністр цифрової трансформації Михайло Федоров: 7,6 тисячі операторів навчатимуть керувати звичними коптерами-розвідниками (це Mavic, Matrice і Autel), інші 2 тисячі операторів опанують FPV-дрони, а ще 400 — літаки-бомбери. Сфера застосування безпілотників невпинно розширюється: так, приміром, у Бучанській громаді БПЛА доставлятимуть ліки, гуманітарні вантажі та компоненти крові до медичних закладів. Зараз такі польоти координують військові регіону. ■

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкаському обласному кардіологічному центрі провели одразу дві операції з транскатетерної трансплантації клапана (TAVI). Це найсучасніша методика із заміни клапана на штучний і проводиться без розрізу груднини та зупинки серця. Про це «Україну молоду» повідомили в обласному кардіоцентрі.

Як розповідає завідувач відділення серцево-судинної хірургії Олег Журба, операція TAVI тривала близько години, тоді як на відкритому серці подібні втручання відбуваються орієнтовно шість годин. Обом пацієнткам по 75 років. Клапани для них забезпечила держава. За його словами, Надія Павлівна потрапила у кардіологічний центр із діагнозом «стеноз III ступеня». Перші проблеми із серцем у жінки діагностували у 2017-му. Каже, всі ці роки її мучила задихка. Погодитися на операцію переконали діти.

«Коли вийшла з наркозу, відчула, що можу дихати. Зникло ускладнене дихання. Вразив і колектив кардіоцентру: всі молоді, усміхнені, фахові медики. Дякую за турботливе ставлення», — згадує пані Надія.

Інша пацієнтка, Світлана Іванівна, вже мала операцію на серці 7 років тому. Їй почистили клапан від кальцинозу в іншому медичному закладі. Проте через кілька років проблема із серцем знову повернулася. «До операції я могла пройти метрів 30-50. І все, сідала, тому що важко було дихати, були болі. Після операції починаю входити в нормальний ритм життя», — розповідає пані Світлана. І додає, що все це завдяки золотим рукам черкаських кардіологів.

«Дякую їм за те, що дали мені другий шанс на життя», — підсумовує Світлана Іванівна.

Нагадаємо, що в Черкаському обласному кардіоцентрі щорічно проводять понад 1 тис. 600 оперативних втручань на серці, водночас 4 тис. 500 хворих отримують медичну допомогу у стаціонарі та понад 22 тис. 500 пацієнтів мають консультаційну підтримку. Понад 50% усіх хворих із зареєстрованими випадками інфаркту міокарда на Черкащині госпіталізують та лікують саме у цьому кардіологічному центрі. ■

Валерія МУСХАРІНА,
студентка Київського
університету імені Бориса
Грінченка

Полуднева спека вгамується і встелить ранки прохолодними росами. Землю огортає сонячний золотий серпанок, що, за віруваннями наших предків, захищає природу від нечистої сили. Приходить серпень — останній літній місяць, період родинного тепла, надії на продовження роду й зміцнення сім'ї. Неспроста прадавні слов'яни називали серпень місяцем лелеки, збору врожаю а також часом жнив. Він нагадує про близьку осінь та різноманітними прикметами попереджає про майбутню зиму.

Авжеж, і погода зазнає певних змін. Ночі стають прохолоднішими й довшими, а мандрівні зграї лелек нагадують: осінь не за горами.

Серпень синоптики окреслюють сухим і нестабільним на погодні умови. Розпочнеться він із грозових дощів, але надалі встановлюватиметься тепла і комфортна погода, хоч і з коливаннями.

Перша декада буде досить спекотна, а середина місяця принесе помірне тепло. За актуальними даними, дощі можливі тільки в перші дні місяця і вже аж наприкінці літа.

«Першого серпня атмосферний фронт зумовить у більшості областей нестійку погоду з грозовими дощами, а ось другого-третього місцями невеликі дощі пройдуть на заході та сході, — прогнозує заступниця начальника відділу метеопрогнозів Українського гідрометцентру Наталія Голеня в коментарі для «Фактів», — водночас четвертого-п'ятого серпня переважатиме суха погода: завдяки полю підвищеного тиску».

Як зазначають в Укргідро-

■ МЕДИЦИНА

Зроблено від серця

Черкаські кардіологи врятували життя двом 75-річним пацієнткам

Завідувач відділення серцево-судинної хірургії Олег Журба та врятовані пацієнтки. Фото надане Черкаським обласним кардіоцентром.

■ НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Йде літо до прощання...

Серпень очікується спекотним. Температурний максимум сягне 40 градусів, а нестабільні опади чергуватимуться з погожими днями аж до початку осені

метцентрі, нинішній серпень постане таким же спекотним і дощовим, як і липень. Середня місячна температура — 20-25 градусів тепла, в Карпатах — 16-18 градусів (що на 1,5-2 градуси вище за норму).

Абсолютний максимум температури становитиме від 35,7 до 39,8 градуса. У південних, східних, більшості центральних областей місцями можливе підвищення до 40-42 градусів, у гірських районах — від 30 до 36, а на високогір'ї Карпат — від 27 до 28 градусів тепла.

За прогнозом народного синоптика Володимира Деркача, початок серпня розпочнеться з вологих та прохолодних днів, а з середини першої декади значно потеплішає й буде справжня спека.

«Потім температура поступово знижуватиметься. Особливо відчутно це буде вночі. Наприкінці місяця можливі невеликі опади, однак денні температури ще будуть досить комфортні, й розумітимемо: справжній подих осені ще далеко», — додає він.

Кінець літа завершує всі роботи зі збирання врожаю, а з усіх теплих місяців серпень — завжди найбагатший, бо саме він дає змогу судити про кількість зібраного. Із серпнем асоціюють чимало прикмет та забобонів, пов'язаних зі змінами погодних умов на майбутнє. Зокрема, на осінній і зимовий періоди.

Також є народні передбачення про те, як впливає цей період на подружжя в майбутньому, якщо вони зіграли весілля в цей час, і що можна сказати про людей, народжених у цьому місяці.

За спостереженнями можна передбачити погоду, що очікується в найближчу добу та місяці. Приміром, якщо «у серпні до обіду літо, після обіду — осінь»; «грозовий серпень — на довгу осінь»; «багато ягід у лісі — перед довгою зимою»; «парує туман над лісом — час іти по гриби»; «мурахи будуть високі мурашники — буде холодна зима»; «павук швидко снує павутину — буде суха днина»; «півень надвечір кукури-

кає — до зміни погоди»; «дим від багаття стелеться по землі — буде дощ»; «піниста вода в річці віщує дощову погоду»; «м'яка зима буде, якщо на дубі багато жолудів» тощо.

Отже, вважаємо на примхливу серпневу погоду й плануємо свій день, зберігаючи при цьому гарний настрій. Та не забуваємо брати до уваги поради синоптикині Наталки Діденко: «Уникайте прямих сонячних променів, сильної грози, виконуйте необхідні правила безпеки при тривогах, не читайте й не дивіться казна-що, говоріть українською, фотографуйтеся в соняшниках, милуйтеся красою навколо й радійте, що ми є, і нас, хороших, дуже багато». ■

■ ПРОГРЕС

Надрукуємо — будемо жити

В Ірпені та Львові зводять будівлі за 3D-технологією, яка може використовуватися для відновлення зруйнованих рашистами українських міст

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Перший в Україні приватний будинок за технологією 3D-друку буде зведений для мешканки Ірпеня Наталії та її двох доньок. Цій родині рашисти принесли подвійне горе. Спочатку сім'я втратила житло під час бомбардувань, а потім — чоловіка та батька, який після звільнення міста пішов на фронт і загинув під Бахмутом.

Допомогти жінці здолати чорну смугу зголосилися два благодійні проєкти — «Об'єднані заради допомоги» та «Обійми нації», запропонувавши швидко інноваційне рішення. Наразі робота вже стартувала. Аби якнайшвидше «надрукувати» будинок, міська рада надала техніку для демонтажу та підготувала все для будівництва. Незабаром тут мають залити фундамент. «Друк основи будинку триватиме всього 5 діб! — повідомив радісну новину міський голова Олександр Маркушин. — І це разом з кімнатою безпеки з посиленими бетонними стінами. А далі — комунікації, ремонт та благоустрій подвір'я».

Схожий пілотний проєкт реалізується й у Львові гуманітарною групою Team4UA. Тут за допомогою 3D-принтера данської будівельної компанії SOBOD International звели стіни першої в Європі школи такого типу. Решту секцій створюватимуть вручну з використанням дерева та інших екологічних матеріалів. Ця будівля стане потенційним зразком для реконструкції багатьох понівечених окупантами навчальних закладів. Зараз їх налічується вже близько 300. Потрібні також нові школи у містах, де мешкають багато переселенців зі східних та південних регіонів країни. Лише до Львова за півтора року гарячої фази війни переїхало 250 тисяч людей, з яких 75 тисяч — діти.

В інтерв'ю ВВС засновник SOBOD Генрік Лунд-Нільсен зазначив, що технологія 3D-друку «набагато швидша та набагато дешевша» за звичайні методи будівництва. Пізніше він уточнив, що «перший проєкт, який люди роблять, — як правило, для них досить дорогий. Але зі зростанням їхнього професіоналізму процес пришвидшується і стає дешевшим».

За словами Лунд-Нільсена, сьогодні під час друкування стін його компанія використовує майже 99 відсотків українського бетону. Вони також мають намір брати у роботу бетонні уламки зі зруйнованих будівель і планують імпортувати ще кілька 3D-принтерів. Повністю завершать будівництво школи наприкінці цього року. ■

■ КОМУ ВІЙНА...

Усе для фронту! Все по барабану?

Офшори фонтанів: ярмарок марнославства місцевої влади в часи жорстокої війни

Тетяна ПАРХОМЧУК

Тема використання державних грошей наразі актуальна як ніколи, водночас вона завжди була в полі зору політиків і громадських активістів. Особливо коли коштів мало в одному важливому місці та багато — в іншому. І от зараз тема загострилась у контексті потреб ЗСУ.

Чимало обурливих історій вилазить на поверхню про те, як місцеві бюджети закопують мільярди гривень в асфальт, бруківку, стадіони, бігові доріжки, нержавіючі стовпчики, фонтани, дерева, клумби, автоматичні поливи, барабани, тощо. І благоустрій та озеленення територій у таких масштабах, ніби це мирний час, немає війни і немає потреб армії, — не може не обурювати.

Таке враження, що місцева влада здебільшого особливо не переймається тим, що відбувається на фронті. І ми всі знаємо, як бійці самі нерідко збирають гроші на рації, аптечки та інше найнеобхідніше. До речі, знову актуальне питання дефіциту аптечек. Бо досі Міністерство оборони не організувало їх виробництво чи закупівлю. Не кажучи вже про патрони, снаряди, котрі досі у дефіциті.

Фахівці стверджують, що наша потреба у снарядах щоденно становить 5 тис. одиниць. А, скажімо, Німеччина поставляє нам одноразовою партією 3 тис. патронів.

У нас дефіцит снарядів. А водночас на місцеві закупівлі витрачається 2 млрд гривень щоденно. Експерти підрахували, що якби бюджети всіх рівнів усього 20 днів не пускали на вітер і збрали 40 мільярдів гривень, а це близько 1 мільярда доларів, то можна було б побудувати завод для виробництва патронів, снарядів, безпілотників, чого завгодно.

Тим часом у суспільстві тривають дискусії, де брати гроші, хоча понад рік тому просунута громадськість почала пропонувати вирішення цієї проблеми, але і центральна, й місцева влада реагує напрохуд загальмовано.

Не все так однозначно

Так, публічно виносять певні дискусії: центральна влада каже, що на місцях коштів забагато й потрібно частину забрати на військові потреби. Місцеве самоврядування парирує, що їх загалом замало на тлі підвищення тарифів на енергоносії без відповідної компенсації з державного бюджету. В цю суперечку втягують військових, яким пояснюють, що неналежне постачання дронів є наслідком того, що місцева влада перекладає бруківку там, де вона могла б іще послужити.

Але й у центральній владі свої хитрощі — у громадах, де створено військові адміністрації замість повноцінного самоврядування, бюджетні кошти цілком очікувано використовують і непрозоро, й безконтрольно, й подекуди неаціонально.

Активісти ще взимку аналізували бюджети низки областей та дійшли висновку, що регіони роблять ставку на дороги, а не на обороноздатність. Тут окремою історією, через хронічне протистояння мера Києва Кличка та Банкової, впливає суперечка кийської та центральної влади щодо барабанів та овочерізок для бомбосховищ і перекладання бруківки в місті.

Банкова закидає столиці в неаціональному використанні коштів бюджету, а кийська влада перекладає відповідальність на голів районних державних адміністрацій, які напряму підпорядковані президенту. Однак в офісі президента не кажуть про те, що бедлам із грошима посилюється, коли законом установили недолуге суміщення центральної та місцевої влади в одній особі, ввівши апріорі конкуруючі з чинними керівниками самоврядних органів посади начальників військових адміністрацій.

Проте всі сходяться на думці, що потрібно змінювати якщо не концептуально, то принаймні тактично підходи до формування доходів місцевих бюджетів і міжбюджетних трансфертів.

Маніпуляції з військовими ПДФО

В основі всіх сьогоднішніх суперечок — податок на дохо-

ди фізичних осіб (ПДФО), а саме його частина, яку справляють із військовослужбовців. Оскільки нині їхні зарплати істотно вищі за середні по країні, то щомісяця до місцевих бюджетів надходить 5 мільярдів військових ПДФО.

Місце реєстрації військових частин, згідно з законом, є місцем справляння цього податку, — й це наразі головне питання як для наповнення, так і для дефіциту місцевих бюджетів. Перереєстрація військової частини в маленькій громаді подекуди дає доходи, що в декілька разів перевищують планові. Тому місцева влада, незважаючи на війну, поспішає реалізувати проекти, на які коштів іноді бракувало й невідомо, чи ще будуть вони в наступні роки. Звідси — капітальні ремон-

тування ПДФО. Нагадаємо, що законодавці почали перейматися цією проблемою ще до великої війни.

Наразі у ВР з'явилося чимало законопроектів з пропозиціями її вирішення: від перерахування коштів ПДФО з військових одразу в державний бюджет — до складніших конструкцій, скажімо, виділення частини фінансів на потреби відповідного зареєстрованого військового підрозділу чи зміна місця зарахування ПДФО.

Також пропонуються рішення: за місцем діяльності відокремленого підрозділу, за місцем реєстрації фізичної особи-платника цього податку або змішана форма цих двох підходів.

Звісно, зарахування за місцем відокремленого підрозділу виглядає привабливіше,

Якщо ми зараз усі кошти не направимо на війну, на виготовлення необхідної зброї, то сценарій для України розгортатиметься не надто оптимістично.

ти доріг, стадіонів, металевих стовпчиків, що цілком очікувано викликає у військових, волонтерів, свідомих громадян бурхливі емоції.

Кажуть, наступного року таку громаду, нібито, очікує цілком передбачуване похмілля. Відповідно до формули вирівнювання, доходи від ПДФО беруть до розрахунку індексу податкоспроможності бюджету й, оскільки він виявляється значно більшим за середній по Україні, з бюджету такої громади планують вилучити кошти, як і має бути, з огляду на ідею, що багаті мають поділитися з бідними.

Проте, як це часто буває, військова частина на місці не стоїть і перереєструється в іншій громаді. Тобто апетити вже доведеться угамувати та ще й частину планують вилучити кошти, як багатій громаді, до державного бюджету.

Але водночас тишком-нишком центральна влада на свій смак і розсуд також розпоршує ці кошти в місцеві бюджети.

Ситі місця зарахування ПДФО

Звісно, народні депутати розуміють, що потрібно вирішувати проблему місць зара-

хування ПДФО. Нагадаємо, що законодавці почали перейматися цією проблемою ще до великої війни.

Восний час не терпить тяганини

І доки прокручуються ці законодавчі теорії, час іде, війна триває. Практично лише нещодавно, через півтора року широкомасштабного вторгнення, голова парламентської фракції СН Давид Арахамія написав листа місцевим князькам із претензією, що вони погано підтримують армію. Арахамія поставив вимогу, аби влада на місцях відповідальніше поведилася й почала виділяти гроші на війну.

Хоча центральній владі для врегулювання цього питання дані всі повноваження. Для цього й існує такий інструмент, як военний стан. Тож, може, варто почати використовувати його за призначенням?

Чи коли лише йдеться про власні розбірки та власний ін-

ЗСУ потрібна зброя.

терес, — знаходяться важелі впливу аж до звільнення? Якот, наприклад, мерів Чернігова та Рівного?

І подекуди доходить до абсурду. Скажімо, заступник мера Чернівців Василь Зозуляк написав пост про необхідність якогось незвичайного облаштування міста, мовляв, коли чернівчани повертатимуться з-за кордону додому після Перемоги, то треба, щоб усе було красиво. Схоже, в голові не приходить думка, що якщо зараз не кинути всі засоби для фронту і для Перемоги, то на центральній ратуші Чернівців (звісно, не приведи Боже) може висіти російський триколон.

Водночас чимало іронізують, що досвід яєць по 17 гривень за штуку підказує, що якщо забрати в місцевих бюджетів певну суму коштів і віддати Міністерству оборони, то чималу їх частину можна і не побачити в дії.

Так, є така в нас проблема. І є ризик, що ці гроші справді можуть бути направлені трохи не туди. Але хоч якась частина піде на фронт, на ті ж дрони. А не на фонтани, якийсь супермодний, але сьогодні нікому не потрібний благоустрій та інше.

Бо неможливо волонтерським способом, тягаючи через кордон по 100 дронів, забезпечити армію. Це має, і може, і повинне робити Міністерство оборони, закуповуючи все необхідне обладнання великими партіями.

«До речі, якщо такі є безпека зведення необхідних заводів воєнного виробництва в Україні, давайте збудуємо їх у Польщі, Латвії, Литві, Естонії, — каже Павло Себастьянович. — Бо як узагалі можна допускати, щоб на війні з таким потужним і безжалюсним ворогом був такий дефіцит зброї?».

Звісно, одноразовими успіхами, типу зірвали Керченський міст, війну не виграєш. Ну, ми порадили, а далі що? А скільки в цей день загинуло наших героїв від ворожих дронів? Скільки взагалі загинуло наших людей? У нас немає цих даних.

Ті, хто воюють на фронті, розповідають про величезну кількість цих злочасних дронів у противника, що буквально кружляють над головами українських захисників, а в нас нема чим ні відбиватись від них, ні своїх, щоб рашистам відповідати.

Окрім цього, нашим хлопцям і дівчатам на передовій не вистачає чимало чого, наприклад автомобілів. Це теж має бути клопіт влади: і центральної, і місцевої.

Тому один із варіантів рішення — досить простий: гроші ПДФО треба перенаправити на «оборонку».

Продовження теми — на 9-й стор.

Тетяна ПАРХОМЧУК

■ ДИПЛОМАТІЯ ДИКТАТОРІВ

Розвал зернової угоди:
путін підставив Сі?

Справедлива геополітика: перетворити російський рубль на туалетний папір

У геополітиці глобалізованого світу кожен сам за себе. Це заздалегідь програшна модель для країн-нехижаків, вони опиняються в позиції тих, кого використовують. І що ще найгірше в такому варіанті, що кермують тут диктатори й негідники. Для України така тенденція найприкриша, бо нові тренди задає її кат — путін. Він руйнує світовий порядок, котрий склався за останні 30 років. І всі інші, окрім України, інфантильно чекають, чим усе закінчиться. От, скажімо, сюжет щодо розвалу чорноморської зернової ініціативи.

Вихід рф із так званої зернової угоди — це ризик голоду на глобальному Півдні, підвищення цін та всі супутні проблеми, котрі можуть виникнути в африканських країнах.

Зазначимо: щодо експорту українського зерна африканським країнам, то останні зацікавлені більше в тому, щоб ціни на їжу на світовому ринку були стабільні, а не в поставках винятково української продукції. Однак нещодавно Африканський Союз під час форуму в Санкт-Петербурзі закликав негайно відновити зернову угоду, що була припинена за наказом кремля. Своєю чергою президент рф наплів про «традиційні цінності», які об'єднують росіян і африканців, а також пообіцяв пробачити борги.

Китайська ціна плачу

Отже, головним бенефіціаром зернової угоди виявився Китай. Він купував понад третину всієї продукції, що надходила коридором чорноморської ініціативи.

А в цій скандальній ситуації роззія створила КНР певні проблеми. По-перше, одразу ж зросли світові ціни на зерно. По-друге, Китай уже не має тих обсягів продукції, на котрі розраховували не лише китайські споживачі. А що не менш важливо — «горять» контракти на переробку зерна в Туреччині та поставки борошна. Через це Китай несе колосальні збитки перед контрагентами, а Анкара — перед Пекіном. Тепер КНР необхідно в авральному порядку замінювати цю продукцію іншими товарами з інших ринків.

Ідея збереження чорноморської зернової ініціативи вважалась одним із пріоритетів китайської зовнішньої політики. Вона також зазначена серед пунктів китайського мирного плану. Напередодні відмови рф від чорноморської зернової ініціативи міністерство іноземних справ Китаю говорило про те, що країна зацікавлена в її продовженні.

Однак Піднебесна промовчала, коли росія заявила про вихід із зернової угоди. То що, КНР була в темі й таємно схвалила такий крок?

Агресор нищить українські порти

Німецьке видання Die Welt зазначає, що навіть зараз Китай продовжує тиснути на російське керівництво, щоб путін змінив своє рішення щодо зернової угоди. Але глава російської держави невблаганний. Він не лише відмовився від участі в чорноморській зернової ініціативі, оголосив про морську блокаду України, а й, як бачимо, намагається знищити українську портову інфраструктуру. Майже щонаочі минулого тижня рашисти бомбардували Одеський порт. І нещодавно, вперше за весь період так званої великої війни росії проти України, рф атакувала дунайські порти неподалік кордону з Румунією. А саме порти на Дунаї були одні з небагатьох альтернативних маршрутів постачання українського зерна.

Отже, президент російської федерації налаштований знищити як український агросектор, так і можливість постачання Україною сільськогосподарської продукції в інші країни. Тієї самої продукції, в котрій зацікавлена Китайська Народна Республіка.

А на засіданні Ради Безпеки ООН, присвяченій краху чорноморської зернової ініціативи, до західних країн, котрі різко засудили російське політичне керівництво за піратські дії, приєдналась, ледь не вперше з 24 лютого 2022 року, Піднебесна. Заступник постійного представника КНР при ООН Єн Шуан заявив, що Китай зацікавлений у тому, щоб чорноморська зернова ініціатива не припиняла свого функціонування. За словами китайського дипломата, необхідно підтримати продовольчу міжнародну безпеку та пом'якшити продовольчу кризу, особливо в країнах, котрі розвиваються.

Росія блокує українське зерно і виживання Африки.

А Китай не той

Як бачимо, Китаю не вдається перекопати російську федерацію.

Певним чином на Заході прорахувались, вважаючи, що лідер КНР Сі Цзіньпін може мати серйозний вплив на путіна. Очевидно, коли йдеться про принципові для росії питання, наприклад у питаннях протистояння з Україною, путін просто не звертає увагу на свого китайського колегу. Так само, як і на турецького. Днями російський диктатор проігнорував прохання президента Туреччини Реджепа Ердогана обговорити можливість повернення москви до зернової угоди. І якщо чорноморська

нинішній глава КНДР Ким Чен Ін практично не зважає на керівництво Китаю, хоча чималою мірою залежить від допомоги Пекіна.

Однак і у випадку з Північною Кореєю, і з росією Пекін не спить демонструвати, що він фактично втратив вирішальний вплив на вчинки й дії авторитарних керівників цих держав. Бо якщо це продемонструвати відкрито, якщо виступити з відвертою заявою — осудом дій або президента рф, або лідера КНДР, — то вийшло б, що Сі помилився і переоцінив свій вплив на політичне керівництво росії. А ми ж знаємо, що Сі Цзіньпін, з точки зору логіки ки-

Окрім росії, економічні проблеми Китаю створила й Америка. А це вже на руку рф. За наявності колосальних виробничих потужностей внутрішній ринок КНР дуже ослаб, безробіття, завислі цінні папери США, дикий профіцит, пусті міста. Китай гарячково обирає росію важелем впливу на США, як і для США росія є важелем проти Китаю. Тому путін дихатиме рівно настільки, наскільки йому дозволяють розбіжності двох великих країн. І для них таке протистояння набагато важливіше, ніж зерно та жителі України.

зернова ініціатива не буде продовжена, а все вказує саме на це, в Китаї можуть значно зрости ціни на продовольчі товари, загостряться соціальні проблеми.

Імовірно, це можна було б вважати ударом у спину китайському керівництву, але водночас така ситуація може й Пекін стримати від низки геополітичних задумів.

Проте це лише вершина айсберга. У темних водах геополітики, якщо подивитись із точки зору керівництва КНР, росія грає на боці Заходу так само, як і Китай, коли намагається відновити зернову ініціативу.

Але прорахувався не лише Захід, а й сам Сі Цзіньпін, вважаючи, що може мати достатньо серйозний вплив на президента росії. А твердження, що співпраця Китаю та росії — це не рівноцінна взаємодія, що росія — «васал» Китаю, на перевірку виявилось помилковим. І зовсім не тому, що росія — така вже сильна країна. КНР втратила критичний вплив на значно слабшу й залежнішу від іноземної допомоги країну — Корейську Народно-Демократичну Республіку. У своїх геополітичних планах

тайського політичного режиму, ніколи, жодним чином не помиляється, тому наряд чим Китайська Республіка відмовиться від декларативної стратегічної співпраці з росією і від підтримки цієї країни.

Але свій камінь для путіна за пазухою Сі Цзіньпін, звісно, вже тримає.

Економічний спрут

Публічні заяви офіційного Китаю здебільшого не збігаються з його реальною поведінкою. Не забуваймо, що Китай дав добро на війну росії проти України. І західні ЗМІ пишуть про безкінечні ешелони зброї для рф через Казахстан.

Сі може домовитися з путіном про прийнятні ціни на зерно і лише зображати стурбованість та протиріччя, щоб приховати поставки зброї на рф. Головне для Китаю, щоб вартість зерна не піднімалась, аби не зростали ціни на інші продукти харчування.

Водночас Пекіну необхідна лояльність західних лідерів. Одна з причин — аби на нього не тиснули з приводу китайської агресії щодо Тайваню.

На певний період путін створив проблеми для Китаю. Але це не вперше. Понад рік тому він вихвалявся, що китайські бізнесмени в нього в руках і він їх контролює. Після цієї заяви зник китайський бізнесмен Джек Ма — засновник компанії Алібаба, Taobao (китайський аналог eBay), Alipay та Ali Mama. Джек Ма став першим бізнесменом Китаю, чиє фото було опубліковано на обгортці журналу Forbes. У квітні 2021 року Bloomberg оцінював статки підприємця в 51,5 млрд доларів. До нього Сі мав претензії за непокірність. Та й зараз зникають китайські бізнесмени, а втручання рф у китайські будівельні компанії взагалі призвело до краху.

Як далі діятиме Китай — залишається відкритим питанням. Але все очевидно. Не виняток, що москва може шантажувати Піднебесну зерном. Знову ж таки, задля збереження поставок зброї.

Зробити з ерефії злидня

Можливо, Китай зміг би економічно швидко зробити з ерефії злидня, перетворивши рубль на туалетний папір, і з самим цим папером створити проблеми. І вже точно міг би вплинути на те, щоб росія не отримувала зброю і товари подвійного призначення. Але зараз у Китаї рецесія, будь-який тиск вимагає додаткового навантаження на його економіку.

Тому в КНР можуть засуджувати припинення зернової угоди, але це просто слова. Бо розрахунок зовсім в іншому. І навіть не в нафті та газові справа. Пекін зумів диверсифікувати свою нафтогазову потребу таким чином, що він тепер не дуже й залежить від росії.

Путін потрібен Сі як більш грізний пес, ніж лідер КНДР, котрий постійно тавкає на Захід, що і є частиною плану Піднебесної. Тому, щодо нинішнього інциденту, звісно ж, він не приведе до згортання економічних взаємин рф із Китаєм. Росія, окрім того, що, можливо, вже запропонувала зерно за прийнятну для КНР ціну, спробує компенсувати завдані збиток за рахунок зниження цін на енергоносії. А ще пробираватиме свій, більший, ніж зараз, вплив на країни Африки.

Америка цей шанс прогавила, й не один раз. Колись Бушу-молодшому, коли він був президентом США, пропонували зайнятися африканськими країнами, він відмовився. Також була надія і в часи президентства Барака Обами, але й він проігнорував.

Потім Африку взяли під контроль голландські євреї. Однак щось пішло не так, і тепер Китай контролює 80% Африки. У перспективі на цьому тлі може бути серйозне зіткнення КНР та рф. Але наразі будуть домовленості.

А тим часом, окрім росії, економічні проблеми Китаю створила й Америка. А це вже на руку рф. За наявності колосальних виробничих потужностей внутрішній ринок КНР дуже ослаб, безробіття, завислі цінні папери США, дикий профіцит, пусті міста.

Китай гарячково обирає росію важелем впливу на США, як і для США росія є важелем проти Китаю.

Тому путін дихатиме рівно настільки, наскільки йому дозволяють розбіжності двох великих країн. І для них таке протистояння набагато важливіше, ніж зерно та жителі України.

От нещодавно президент США Джо Байден підкинув проблемку КНР, заявивши про намір поставити партію зброї Тайваню. Тенденція подальшого послаблення Китаю вочевидь триває... Можливо, Пекін перестане кидати свою зброю на росію, бо в самого визиряють нові проблеми.

Отак опосередковано Захід, імовірно, певним чином унеможливлуватиме втілення хижачко-загарбницьких планів москви щодо України. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У стані крeмлівських ботів кілька днів поспіль триває неабияке по-жвавлення. За їхніми даними, ще трішки — і рашистське 100-тисячне військо знову захопить Харків. Цього разу через повторний наступ у районі Куп'янська, де окупанти сунуть танковою армadoю і стріляють із далекобійних артилерійських систем. Як любив повторювати їхній покійний прем'єр Віктор Черномірдин, ніколи такого не було — і ось сталося знову. Причому кацапи захоплюватимуть місто, жителі якого, за більш ранніми даними тих же інсайдерів, давно вимерли від радіації, отруєної води, голоду, холоду і укусів комарів, що вирвалися на волю з американських біолабораторій під Мерефою. Коли саме має відбутися окупація, не так і важливо, адже вона здатна вбивати і без чітко окреслених термінів.

Мама «Паломника» Олена Авілова.
Фото Суспільного.

Сто разів переможений залізобетон

Теперішні запеклі бої в районі Куп'янська традиційно супроводжуються атакою армії рашистських ботів. У їхній паралельній інформаційній реальності окупанти так активно йдуть уперед, що місцеві чиновники від страху наживали п'ятами і їм на заміну вже підібрали найманців з числа любителів «руського міра». А далі, за тією ж версією, автоматично спрацює ланцюжкова реакція, яка призведе до падіння Харкова.

Аби приземлити політ захмарних фантазій, начальник Куп'янської міської військової адміністрації Андрій Беседін провів днями робочу нараду з керівниками структурних підрозділів, де спростував поширені вигадки. «Може всіх запевнити: наші військові стоять на захисті нашої землі, — сказав він. — І роблять усе можливе для нашої Перемоги».

А двома тижнями раніше жителів регіону довелося заспокоювати голові Харківської ОВА Олегу Синегубову, оскільки фейкери на бολотах вигадали, без перебільшення, епічну історію. За їхньою версією, колони ПВК «Вагнер», які йшли до Білгорода і, перетнувши кордон з Харківщиною, захопили деокупований у вересні Вовчанськ та почали бій за раніше звільнене від них село Руська Лозова. Мовляв, ніякого бунту пригожина не було. Поки всі слідували за Ростовом, його головорізи реалізували хитру «многоходовочку» разом з військом кадрирова, яке теж увійшло на територію області. Протистояти цій навалі фактично нікому, оскільки 92-га ОМБр, яка захищала Харків, нібито вже розформована через великі втрати на фронті.

Причому фейкове «все пропало» сталося не лише тут, а й у сусідніх Сумах, тому влада обох обласних центрів будімо вже почала готувати ці міста до здачі ворогу й активно перевозить ліквідні підприємства углиб країни. Звісно, евакуація проводиться в атмосфері повної секретності, аби запобігти паніці. Але хтось із учасників

процесу все ж вибазікав таємну інформацію російському пропагандисту Олександрову Сладкову, що працює на «Весті. ВІТРК». Саме він і організував кілька постів у своєму телеграм-каналі, не надто переймаючись доказами озвучених «фактів».

Цікаво, що навіть зараз у Харкові можна знайти людей, які тривожно вірять цим «страшилкам», хоча їхня кількість, за даними соціологів, помітно зменшилася. «За півтора року повномасштабного вторгнення українці так чи інакше адаптувалися до війни, — прокоментував ситуацію харківський психотерапевт Максим Жидко. — Тепер на тлі інформації про посилення наступу на Україну з боку РФ людям вже не так страшно, як у лютому минулого року».

Самі ж фейки про чергове захоплення територій, на думку фахівця, з'являються не випадково, оскільки кожна конкретна військова операція завжди супроводжується інформаційно-психологічним тиском. «Якщо ми не хочемо бути жертвами ІІСО (інформаційно-психологічної спецаперації. — Ред.), то нам треба критично ставитися до джерел і не поширювати ці чулки, — радить Максим Жидко. — Коли ми думаємо про можливий наступ, треба розуміти, де ми в цих думках. Тобто про що ми думаємо. Тому що є такі речі в житті, які ми можемо контролювати, а є такі, які не можемо контролювати».

За його словами, українці, скажімо, можуть зібрати тривожну валізу і розробити сценарій власної поведінки на той випадок, якщо москалі таки посунуть уперед. Треба також узяти волю в залізний кулак і внутрішньо заспокоїтися. «Головне — ми можемо контролювати себе, — каже він. — Ми можемо контролювати турботу про себе. Зараз я б сказав так: чим більше у вас тривога з приводу можливого посилення наступу, тим більше приділіть часу та уваги собі та близьким».

Комунальні страждання

Організувати у Харкові якусь серйозну проблему рашистським пропагандистам не так уже й складно. Недавно, на-

■ ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Політ хворої фантазії

Автори російських фейків давно перетворили Харків на зону нескінченного лиха, яку вони періодично «захоплюють»

Кав'ярня з військовим інтер'єром.
Фото KHARKIV Today.

приклад, якийсь нібито таємний голова ОСМД поширив у соцмережах повідомлення про те, що вода з міського водопроводу сильно отруєна амонієм, тому непридатна для приготування їжі. «Це добрі знайомі з МНС скинули, — пише анонім. — Інфа перевірена. Розсилайте всім. Це вам не жарти».

Новина справді почала гуляти інтернетом навіть після того, як комунальні служби її повністю спростували. Той факт, що харків'яни для приготування їжі вже давно купують артезіанську воду, логічне мислення увімкнув не всім. У принципі, страх слабкодухих і довірливих громадян зрозуміти можна, адже приблизно у той же час крeмлівські боти влаштували мозкову атаку у формі «токсичної хмари з аміаку». Та сформувалася над трубопроводом, який, за їхньою версією, розбомбили ВСУ. Остання новина особливо цинічна, бо цей край найнебезпечніший для екології і здоров'я людей об'єкт атакували саме неадекватні орки.

Ще одне комунальне страждання було влаштоване через цвинтарну тему, яка свідчить про те, що московські ботоферми ретельно відслідковують місцеві новини або мають у Харкові своїх інформаторів. У липні міськрада прийняла рішення закрити кладовище по вулиці Франка, 43 через відсутність там вільних місць. «Це територія села Федорці за аеропортом, що стала містом у 2012 році, — пояснили ситуацію в Харківському антикорупційному центрі. — До приєднання нових територій у місті завше функціонує один цвинтар. Так відбувається і зараз. Тобто для поховань відкрите 18-те кладовище, тому закриття невеликого сільського об'єкта не впливає на ситуацію в мільйонному місті».

Але зовсім по-іншому цю новину розповсюдили дрібні московські боти. «Цього разу закривається кладовище по вулиці Франка, — протрубили вони. — Місцева влада заборонила хоронити навіть попіл після кремляції. А враховуючи, що хунта масово відправляє чоловіче населення на забій під Бахмут, Запоріжжя та інші напрямки,

можна очікувати, що тіла зовсім не будуть прибирати з поля бою або пропонуватимуть родичам розвіювати прах над річкою».

І ще одна страшна історія. Кілька місяців тому не в тілості з телеграмом, а в ТАСС з'явилася інформація з посиленням на неназване, але «обізнане» джерело про нібито підготовку Україною «провокації» з вибухом сховища з відпрацьованим ядерним паливом, аби звинуватити у цьому рашистів. Самі відходи, за даними аноніма, завозяться від ННЦ «Харківський фізико-технічний інститут» та з Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна.

«Звинувачення російських пропагандистів — не що інше, як цинічна, відверта брехня і хвора фантазія, — прокоментували фейк у Державній інспекції ядерного регулювання України. — У Харкові немає ядерних реакторів взагалі, і в згаданих інститутах зокрема, так само, як немає і ніколи не було сховища з «відпрацьованим ядерним паливом».

Критична маса абсурду

Нерідко фейкари так завзято переважтують простір своєю брехнею, що примітивно спляються на дрібницях. В Україні вже, мабуть, важко знайти користувача інтернету, який би не посміявся над постом «немає сечі терпіти ці борошна». Але видають себе крeмлівські містифікатори і в менш помітних «ляпах». Скажімо, у своїй брехливій інформації вони називали виконавців «виконювачами», слово «приховуються» заміняли на «переховуються», президента Зеленського охрестили Аліксандровичем і навіть допустили такий переклад, як «українці хочуть світу, а не війни».

І все ж найпримітивніше ботоферми ганьбляться в оцінці психології українців. Нещодавно, наприклад, вони з обуренням повідомили про те, що фактично у центрі Харкова відкрилася кав'ярня «Паломник», названа на честь бійця спецпідрозділу KRAKEN Андрія Авілова, який мав однойменний позивний. Він героїчно загинув 7 вересня минулого року,

звільняючи Балаклею. Ця новина неабияк збурила інформаційний простір русні. Пропагандисти звинуватили військових в піарі на імені покійного та нафантазували про їхню втечу з фронту.

А ще вони зчинили галас із того приводу, що у Харкові «відкрито прославляють нацизм». Тобто в «руському городі» такого не може бути в принципі, аби хтось увічнив пам'ять воїна, який віддав життя за Україну. У їхній реальності харків'яни повинні вірно чекати з півночі визволителів і відверто боротися із ЗСУ.

Насправді ж кафе з позивним свого сина відкрила мама Андрія — Олена. Замість звичних для таких закладів картин і квітів інтер'єр тут прикрашають маскувальні сітки, військові артефакти, а також портрети хлопців із KRAKEN, які віддали своє життя за визволення Харківщини. Вона розповіла, що вперше на війну 18-річний Андрій добровільно поїхав разом з «Правим сектором» у 2014 році, як тільки вступив до юридичного університету. Воював у пекельних Пісках. Потім повернувся додому, завершив навчання, але замість юриспруденції планував закінчити магістратуру за військовою спеціальністю. А ще хотів відкрити власне кафе.

Бажання сина реалізувала його мама. «Після загибелі Андрія я зрозуміла, що треба підтримувати його мрію, — повідомила вона KHARKIV Today. — Для мене це стало мобілізаційним фактором. Я почала шукати оголошення і швидко знайшла приміщення».

Відкрилася кав'ярня 7 лютого. Тепер сьомого числа кожного місяця сюди незмінно приходять побратими з KRAKEN, а також родичі тих військових, які загинули одночасно з Андрієм. На честь «Паломника» тут готують однойменну спеціальну каву — дуже міцну і солодку, як любив він сам. Словом, крeмлівським ботам так і не вдалося створити пристойну страшилку про «нацистів». Повірити у цю маячню можуть сьогодні хіба що невинуваті любителі «руського міра», число яких тоне з кожним днем. ■

ПИТАННЯ РУБА

Павло Гриценко: Законопроект «Про застосування англійської мови» звужує простір державної мови

Сама поява цього документа — основний його недолік

Тетяна ПАРХОМЧУК

Нещодавно глава уряду Денис Шмигаль заявляв, що за потреби українці зможуть безплатно проходити курси вивчення англійської мови. Круто. Але яка причина такого атракціону небаченої щедрості та за чий кошт цей лінгвістичний банкет?

Історія почала розвиватись, коли в червні президент Володимир Зеленський подав до Верховної Ради законопроект «Про застосування англійської мови», який регулює її вживання як міжнародної мови в Україні. І він одразу ж викликав протести й обурення суспільства.

Миттєво увагу привернула потенційна відмова від українського дубляжу в кінотеатрах. Громадськості вдалося відстояти українські титри.

Серед дивних норм законопроекту — визначення переліку осіб, які зобов'язані володіти англійською мовою. Так, ніби потребою часу та іншими законами це не визначено.

Щойно ми почали прозрівати від однієї московськомовної залежності, як одразу чоло до крові починаємо бити перед іншою?

Чи звертались розробники закону до науковців, скажімо, української Академії наук? Питання риторичне. Бо хто з нас може пригадати, коли законодавці, за останні три-чотири роки, хоч один раз звертались до фахівців?

Головне для зейніціаторів — лавину турнути з гори, а про те, що вона може покотитися в прірву й потягнути все за собою, ніхто при владі ніколи не думав.

Так, іноземні мови, й не лише англійську, потрібно знати. З цим ніколи ніхто не сперечається, але в цій історії не все так однозначно.

Отже, слідкуймо за руками, бо в обгортці англійської мови може бути нова антиукраїнська вибухівка. Чомусь же визначено парламентом цей законопроект як «невідкладний»?

Що це, новий духовний наступ на державність під виглядом інтеграції в Європу? Якесь обіцянки влади, тільки вже Європі? Чи більш витончені, ніж були в Януковича, фокуси проти відродження і становлення нашого природного, ментального ества?

Взагалі незрозуміла доцільність цього законопроекту, бо в кого є потреба, той вивчатиме необхідну йому мову без циркулярів згори.

А загалом вітчизняні мовознавці занепокоєні: цей законопроект звужує функціональний простір державної мови. Свої думки та застереги висловив доктор філологічних наук, професор, директор Інституту української мови Національної академії наук України (НАНУ) Павло Гриценко.

Маніпуляції з багатомовністю

«Інститут української мови НАНУ займає в цих питаннях чітко визначену позицію — українськоцентричну, — каже професор Павло Гриценко. — Адже в нашому інституті українську мову досліджують не ізольовано, в якомусь вакуумі, а в найширших зв'язках європейських та загальнослов'янських мов. Ми бачимо українськість у великому спектрі проблем.

Зазначу, що минулого року, коли була спроба накинути для розгляду у Верховну Раду законопроект про офіційну багатомовність за підписом прем'єр-міністра Дениса Шмигала, ми виступили категорично проти цієї ідеї. Нам тоді відповіли, що це стосується англійської мови. Щоправда, там жодного слова про англійську мову не було. А йшлося про удержання багатомовності, що суперечить Конституції України. Потім усе це відклали, й тепер, як так розумію, подали в новій обгортці, мовляв, ідеться про англійську в новому законопроекті. Звісно, до нас ніхто не звертався, бо, можливо, знали наперед нашу відповідь. Адже ми дуже чітко декларуємо верховенство права в мовному питанні.

Людоньки добрі! Навчіть-ся читати Конституцію України! По складах чи по буквах, але прочитайте її! Там у 10-й статті абсолютно чітко сказано: єдиною державною мовою в Україні є українська. І посилення української мови — справжнє її удержання.

Це та парасоля, під якою можуть заховатися всі мови національних меншин. Водночас у Конституції є ще одне суттєве доповнення: державна мова — єдина на всій території України та в усіх сферах суспільного життя. Це — класика жанру».

Операція — мовна спекуляція

Однак автори проекту закону навпростець, переступаючи через Конституцію, кажуть, що життя іде вперед. Щоправда, це відбувалось і до їхньої присутності у владі. У пояснювальній записці заступник глави офісу президента Олексій Дніпров обґрунтував проєкт тим, що англійську мову вивчають 1,5 мільярда людей у світі і що понад 70% компаній у 28 неангломовних країнах зазначили, що знання англійської мови важливе для їхнього бізнесу.

Також англійська мова важлива й для наукового світу. Так, але в чому новина?

«Не потрібно цим спекулювати. Питання функціонування кожної мови — це цілий комплекс проблем, — каже Павло Гриценко. — Що таке функціональне поле? Це

жемо: ні, ми тікаємо кудись туди. Туди треба йти лише для того, щоб, збагативши свої ідеї, повернути знову їх у свою державу. На жаль, уся сьогоденна система й спосіб мислення спрямовані на екстравертивність.

Сила людини й сила народу полягає в тому, що він не тікає зі своєї землі, а перетворює і облагороджує її. І до німців чи французів ми зараз линемо не тому, що вони не втекли зі своїх країн і зберегли свої держави та досягли успіхів. Тому сьогодні, в складних обставинах, необхідно міняти код мислення від екстравертивного до інтровертивного. Приклад — це наші воїни на фронті. Вони не екстраверти, а інтроверти, бо заглиблені в ідею свободи своєї держави. Ви уявляєте, як їм там, на передовій, прикро чути, що тут триває якась

Павло Гриценко: Гадаю, причина появи цього законопроекту — це якась озлобленість наших ворогів, котрі позашивались скрізь, і у владі, мовляв, план кремля на фронті й щодо завоювання України зазнає повного фіаско, то хоч тут напсуємо. Бо коли не ставиться питання пріференцій державної мови, раптом ми стаємо такі щедрі й уже відкриваємо іншу мовну лінію і визначаємо наперед, куди необхідно вкладати гроші, яких не маємо. Уже в цьому є програш самої ідеї.

різноманітні сфери, де можна використовувати мову. Ми в цій ситуації, коли йдеться про англійську чи будь-яку іноземну мову, одразу вибираємо одну мікросферу й починаємо її розкручувати, певною мірою цим спекулюючи.

Науковець, який хоче, щоб його чули, знали, — працювати-ме над собою, шукатиме шляхи просування своїх ідей. Але 99,9% усіх розробок — інтраціональні (внутрішні). Так і має бути. Наука має працювати на Україну, на розв'язання українських внутрішніх проблем. А ми весь час ка-

незрозумілість і спрямованість не на розвиток України!

Водночас ми завжди відштовхувались від того, що чим більше мов знає людина, тим вона потужніша, підготовленіша до різних викликів».

Однобічний, бездумний рух

Загалом, на перший погляд, цей законопроект схожий на набір банальностей. Якщо ж конкретизувати всі недоліки, то Павло Гриценко вважає, що перший і найбільший недолік — це сама поява цього документа.

Професор Павло Гриценко: «Людоньки добрі! По складах чи по буквах прочитайте Конституцію: єдиною державною мовою в Україні є українська!»

«І сама назва, і сама ідеологема, закладені в цей проєкт, є однобічний і непродуманим рухом. Однобічний, тому що він грає на чужу ідею. Ну не можна у своїй державі, в якій до кінця ще не виформоване та не усталене функціональне поле своєї національної державної мови; коли все ще є елементи загроз для української державної мови; наявні імпульси опозиційності; все ще є доволі агресивні російськомовні складники, приймати такий закон, — переконаний директор Інституту мовознавства НАНУ. — Я не можу точно ідентифікувати причини появи його. Гадаю, це якась озлобленість наших ворогів, котрі позашивались у владі, мовляв, план кремля на фронті та загалом завоювання України йде до свого повного фіаско, то хоч тут напсуємо. Бо за умови, коли не ставиться питання пріференцій державної мови, раптом ми стаємо такі щедрі й вже відкриваємо лінію і визначаємо наперед, куди необхідно вкладати гроші, яких не маємо. Уже в цьому є програш самої ідеї. І я взагалі не бачу в цьому законопроекті державницького підходу.

Сам проєкт починається з установлення, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування. У мене виникає запитання: чому цей документ не починається іншою фразою: що Н2О — це формула води? Ну чому ми таку банальність пишемо в преамбулі закону?

Дискримінація за мовною ознакою

Чимало запитань і щодо статті законопроекту, яка каже: ти не можеш бути чиновником, якщо в тебе рівень знання англійської нижчий, ніж Б2. А якщо людина — крутий фахівець польську, німецьку, французьку, а не володіє на рівні Б2 англійською, то що? А те, що ці скороспілі вимоги виглядають дискримінаційно.

«Це справді потужна дискримінація за мовною ознакою. І під вуаллю знання англійської мови вже відбувається сегрегація. Адже немає ніяких супровідних положень, що відповідна норма закону буде застосована, скажімо, через 10 років, — вважає Павло Гриценко. — Це взагалі фальшиві ідеї: кого ми беремо, а кого не беремо на роботу або що для контактування з іноземцями на офіційному рівні нам потрібне знання мови. А до цього хіба не потрібне було? І невже в нас немає системи перекладачів у Міністерстві закордонних справ? Окрім того, рівень Б2 — недостатній для високофахового ділового перекладу. Іноді навіть досвідчені перекладачі роблять помилки. А за таких умов ми можемо мати чимало дипломатичних колізій.

І взагалі, є в цьому законопроекті такі дивні моменти, котрі викликають асоціації нашого зрощення. Це дуже небезпечні паралелі, і їх потрібно уникати. Ми бачимо, до чого це призвело.

Простір української мови, безумовно, звужиться. Про це пишуть і з фронту професори-мовознавці, котрі зараз воюють за незалежність України. Знизиться рівень професійного перекладу, зменшиться обсяг якісного українського озвучення. Знеціниться сам факт художнього перекладу. Відповідні фільми з російською озвучкою перетягнуть на себе українського глядача.

Воїни — вчені-мовознавці з фронту — закликають зупинити прийняття цього закону. Підготувати його в іншій редакції, з іншими настановами, іншою перспективою не лише англійської, а й інших іноземних мов. І подати його як закон розширення функціонального поля державної мови та створення простору для підготовки нового мовного покоління.

Я дуже хочу, щоб українці осмислили рідну мову як своє рятівне коло. Це — наша оборона та найсильніша духовна ракета HIMARS, котра проб'є товщу нерозуміння української душі й українців».

Якщо ми йдемо в Євросоюз, то англійська мова не є єдиною мовою цієї організації. То чому автори виділяють одну й упосліджують цим самим інші мови, створюючи конфліктну ситуацію, ще не вступивши до Євросоюзу? Це абсолютно неприпустимий крок.

Другий момент, який мене непокоїть, це нековирні формулювання щодо того, що знання, використання англійської мови «жодним чином не порушують обсяг використання української мови». Це сформульовано відчепно. Але це глибока неправда».

Ганна ВОЛКОВА

Зпочатку повномасштабного вторгнення Полтавщина стала не тільки своєрідним хабом для внутрішнього переміщення осіб, а й регіоном, який отримав найбільшу питому вагу приросту населення в Україні. Минулого літа тут було офіційно зареєстровано близько 240 тисяч переселенців, нині ця цифра зменшилася до 186 тисяч. Багатьом із них нікуди повертатися, оскільки їхнє житло зруйноване, й вони мають намір осісти на Полтавщині.

— Це вже наші люди, тому ми маємо надати їм усю можливу допомогу й створити умови для того, щоб вони могли самі себе забезпечити матеріально, — говорить заступник начальника обласної військової адміністрації Олексій Бруслик.

Громади в ролі ріелторів

— На грудневій сесії обласної ради депутати прийняли Комплексну програму соціального захисту, підтримки внутрішньо переміщених осіб на 2023—2024 роки, якою передбачено сприяння інтеграції та соціалізації ВПО. Загальний обсяг фінансування низки напрямів становить понад 179 мільйонів гривень. Цим документом ми урівняли зареєстрованих ВПО у правах із жителями Полтавщини на отримання матеріальної допомоги з обласного бюджету, — каже Олексій Бруслик.

■ Та все ж найгострішою проблемою є забезпечення ВПО житлом. Як вона вирішується?

— Звісно, житлові умови для ВПО — основний пріоритет обласної влади. На Полтавщині було створено 229 місць компактного проживання переселенців, з них 175 (76%) — у закладах освіти. В інших тилових областях у цих закладах ВПО не те що не проживають, а їх туди навіть на заселяють. У нас же на початку повномасштабного вторгнення був величезний наплив людей, які втікали із зони бойових дій. Трафік через Полтавщину був колосальний. Людей селили в екстремному порядку в школи і дитсадки, бо ситуація вимагала надання прихистку тут і зараз. Там не було вільних спальних місць.

З часом переселенці поступово почали перебиратися у приватні домоволодіння — хтось орендує житло, хтось його придбав. Тобто, житловий фонд так чи інакше заповнений. Але у півтори сотні місць компактного проживання досі залишаються мешкати 6,5 тисячі внутрішньо переміщених осіб. У Полтаві, зокрема, сьогодні з 51 тисячі переселенців дві тисячі живуть у школах. Здебільшого це багатодітні родини, сім'ї з маленькими дітьми та люди пенсійного віку. Їхнє харчування оплачують з місцевого бюджету.

Ми активно шукаємо для таких людей альтернативне житло. Кожна територіальна громада отримала від обласної влади «домашнє завдання»: виявити вільні помешкання й запропонувати їх тим, хто цього потребує. Тобто муніципалітети мають висунути в ролі ріелторів: зв'язати ВПО з власниками помешкань, які пустують. У великих містах це складніше, а в менших і в селах усі знають, де є незаселені будинки, які можна передати для ВПО.

Окрім цього, громади займаються прийомом відумерлої спадщини в комунальну власність.

Найпершою в області створила електронну базу наявних вільних приміщень для постійного чи тимчасового проживання переселенців Нехворощанська громада. Там ВПО (серед них, зокрема, ме-

дики) надається житло як службове чи як соціальне.

Громади проводять також аналіз та інвентаризацію комунального майна, щоб виявити об'єкти й житлові приміщення, які можливо переобладнати під соціальні гуртожитки без права приватизації. Наразі сформовано пул із 80 перспективних об'єктів, у яких після капітальних ремонтів можна розмістити понад 3 тисячі осіб. Їхню реконструкцію проведемо за рахунок реалізації двох програм, що здійснюються згідно з фінансовими угодами між Україною та Європейським інвестиційним банком. За грантові кошти в межах програми Міжнародної фінансової корпорації будуть відремонтовані три гуртожитки для переселенців у Кременчуцькій та Глобинській громадах (у самому Кременчуці, Глобиному та Великих Кринках). Загалом в Україні до цієї програми на сьогодні потрапило п'ять громад, дві з яких із Полтавщини.

Найуспішнішу адаптацію вільних комунальних приміщень під житло демонструє Кременчук.

У Полтаві зараз ремонтують один з корпусів Полтавської обласної психіатричної лікарні, де отримають облаштоване житло майже 60 евакуйованих із зони бойових дій.

Для переобладнання під соціальні гуртожитки для переселенців на Полтавщині визначено 15 об'єктів, які будуть подані на конкурсний відбір Мініфраструктури. Уже надійшли заявки від Котелевської, Петрівсько-Роменської, Гоголівської громад загалом на чотири об'єкти. В гуртожитках будуть проведені комплексні ремонтні з дотриманням норм доступності.

Безперечно, для створення такого фонду потрібні кошти. Першочергово громади затвердили план з підтримки ВПО, проаналізували власні фінансові можливості й знайшли певні ресурси.

Кожен з нас, а особливо внутрішньо переміщені особи, має низько вклонитися й подякувати керівникам освітніх закладів, які відчинили двері перед переселенцями, самовіддано працювали, колективами скидалися грошима, приносили з дому продукти й одяг, щоб забезпечити побутові умови людям, які потрапили у скруту...

«Ми не можемо виселити людей зі шкіл без надання альтернативного помешкання»

■ Наскільки мені відомо, Полтавщина — єдина область в Україні, яка має ескізний проект зведення цілого кварталу в обласному центрі для ВПО, хоча держава планує будівництво таких комплексів у шести областях. На якому етапі перебуває реалізація цього важливого проекту?

— Планується, що в мікрорайоні Лазурний уже до кінця наступного року буде зведено вісім шестиповерхівок (це 100 тисяч квадратних метрів житла, 2 тисячі квартир, переважно 2-кімнатних), які отримають у власність ті з ВПО, хто втратив своє житло в результаті воєнних дій. На місці майбутнього будівництва наразі підводять комунікації: водопостачання, водовідведення, енергопостачання. Цей пілотний проект планується реалізувати на умовах співфінансування держави та місцевої влади. Якщо з перевиконання бюджету за півріччя держава виділить нам 2 мільярди гривень, то ми почнемо попередні роботи, а наступного року розпочнемо будівництво.

Один із проектів уже реалі-

■ ПІДТРИМКА

Коли всі свої

ВПО і Полтавщина: точки дотику

зовано — днями в Полтаві почалося заселення модульного містечка на 432 особи, збудованого за підтримки Польщі та Великої Британії. Це дозволить частково вивільнити освітні заклади.

■ Тобто з першого вересня школи, в яких ось уже майже півтора року проживають переселенці, все ж таки відчинять свої двері для дітей?

— Деякі почнуть працювати. На нарадах із представниками територіальних громад ми наголошуємо, що дотримання прав ВПО на тимчасове проживання має бути пріоритетним. Ми не можемо виселити людей на вулицю без надання альтернативних варіантів переселення. Водночас Міністерство освіти рекомендує забезпечити дітям право на освіту. Бо пройде час, виросте покоління дітей, яке не зможе справлятися з питаннями, що поставатимуть перед суспільством.

Сьогодні маємо дуже важке й делікатне підходити до вирішення цих питань, до співвідношення прав одних й інших. Є такі заклади освіти, де проживають 10 осіб, а десь — 130. Звісно, відселити 10 простіше, і тоді школа повноцінно запрацює.

Якби Полтава активізувала роботу з пошуку й ремонту вільних комунальних приміщень, то можна було б розселити до 2 тисяч переселенців, що дозволило б звільнити школи й відновити очний навчальний процес.

Кожен з нас, а особливо внутрішньо переміщені особи, має низько вклонитися й подякува-

Олексій Бруслик вирішує питання внутрішньо переміщених осіб на місцях і в кабінеті.

Фото пресслужби Полтавської ОВА.

пенсіонерів — 38 тисяч (19 відсотків), людей з інвалідністю — 9 тисяч (5 відсотків).

■ Як використовується трудовий потенціал цих людей?

— Кожне місце компактного поселення відвідали працівники центрів зайнятості, пропонували їхнім мешканцям роботу. На сьогодні 3 тисячі 876 осіб працевлаштовано. Полтавська область перебуває в п'ятірці лідерів серед регіонів за працевлаштуванням переселенців. Тримає першість із залучення їх і до громадських та інших тимчасових робіт у межах урядового проекту «Армія відновлення». Внутрішньо переміщені особи працювали в пунктах незламності, на розвантаженні й фасуванні гуманітарної допомоги, облаштуванні приміщень під укриття.

43 особи з числа ВПО отримали мікрогранти на створення або розвиток власного бізнесу у межах проекту «єРобота». Ця сума становить понад 10 мільйонів гривень. Найбільше грантів отримали в Полтавській громаді — 20 осіб, Кременчуцькій — 10, у Миргородській та Лубенській — загалом 13. Нові справи відкривають у сферах виробництва одягу, кераміки, хлібобулочних виробів, торгівлі, медичних та бухгалтерських послуг. З'являються бізнеси з будівництва та ремонту будівель, обслуговування та ремонту автомобілів, громадського харчування. Також на грантові кошти відкривається танцювальна студія. Загалом переселенці, які отримали гранти за програмою «єРобота», створять щонайменше 105 нових робочих місць.

Хочу наголосити: на Полтавщині робота є. Ми працювали з громадами щодо визначення вакансій у муніципалітетах. Їх передали до центрів зайнятості населення, щоб ВПО мали можливість ознайомитися з ними. Скажімо, в Новооржицьку громаду потрібен був електроварювальник, і чоловік, переселенець із Сіверськодоноцька, який мешкав у гуртожитку Лазірок, влаштувався туди на роботу. При цьому ми разом із центром зайнятості через Міністерство освіти добилися підтвердження його кваліфікації, оскільки при переїзді він втратив свій документ про освіту.

Обласна військова адміністрація сприяє також інтеграції ВПО в життя громад. Наразі в Кременчуцькій та Миргородській РВА, а також у 16 територіальних громадах створено відповідні ради або інші консультативно-дорадчі органи з питань підтримки ВПО. До них люди зможуть звернутися по пораду, консультацію, донести проблеми, з якими вони стикаються. Переселенці на рівні місцевих жителів отримали можливість брати участь у прийнятті рішень.

Окрім того, ми створили обласний координаційний центр для підтримки цивільного населення, в тому числі ВПО.

Полтавщина отримала колосальний людський ресурс, яким треба скористатися. Серед ВПО є хороші фахівці — лікарі, вчителі, музпрацівники... Але за них треба боротися, їх треба зацікавити. Дати житло, запропонувати додаткові умови... Ця робота з боку територіальних громад має проводитися системно й адресно. ■

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаська область

Скандал у черкаському місті Сміла: поки голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець закликає громади не тринькати гроші, а підтримати військових на фронті, смілянська влада посеред війни вирішила реконструювати в місті бульвар Богдана Хмельницького за майже 12 мільйонів гривень і днями вирізала там багаторічні дерева.

«Це дійсно на часі? Ворог уже не біля воріт?»

Почалося все з того, що в район бульвару приїхали робітники з бензопилами і вирізали кристалі дерева, яким понад двадцять років, оголивши колись зелену зону. На високі пеньки, котрі стирчали опісля на бульварі, без сліз місцеві мешканці не могли дивитися.

Люди пробували зупинити бригаду з пилками, навіть поліцію викликали.

За словами смілянки Тетяни Гулі, яка вийшла до робітників із бензопилами й обурилася їхніми діями, вона почула розповідь про те, що вони зроблять благоустрій, «положити» плитку, посадять алею сакур, буде красиво й у містян «наступити щастя».

А поліції бригада показала якісь папери, і на цьому все й завершилося. Тож робітники безперешкодно позрізали всі дерева.

«Мабуть, це саме на часі — зачистити бульвар Богдана Хмельницького у Смілі від багаторічних зелених насаджень», — обурюється і смілянин Андрій Миронович та оприлюднює фото того, як нині виглядає ця вулиця. Кажуть, уточнює він, буде красиво — плитка, лавочки, молоді саджанці.

«А тепер запитання: чи ви вірите, що про те, що насаджують (якщо насаджують), хтось піклуватиметься? Це дійсно на часі? Всі потреби нашої армії закриті? Ворог вже не біля воріт?» — емоційно наголошує пан Андрій. І додає: у когось ще виникають сумніви в доцільності й розумності дій нашої влади?

«Звертаюсь до тих, хто наробив це лихо, скажіть чесно хоч собі: ви скільки дерев у своєму житті посадили? Як ви живі дерева змогли знищити? Невже у виконавців рука так легко піднялася виконувати нерозумне розпорядження? Чому люди, що живуть поряд, дали зрізати дерева?» — обурюється й жителька Сміли Олена Федоренко. Так, веде вона далі, я за сакури, красу, квіти, лавки, ліхтарі, але там, де пустка, недогляд, а не знищити, не завершити, покинути й забути.

«Цим ви й запам'ятаєтеся смілянам. Бо як же та сакура, хоч яка б вона була гарна та квітуча, витіснить із пам'яті вашу безгосподарність? В Європі вас би «зелені» розірвали на шмаття», — не приховує емоцій пані Олена на адресу смілянської міської влади.

У Смілі також кажуть, що жителі мікрорайону Богдана самі ініціювали коштом громадського бюджету реконструювати бульвар Богдана Хмельницького. Але про знищення там зеленої зони не йшлося. Алея повинна була зеленіти й надалі, а не вкритися високими пеньками.

«Корені дерев заважали укладанню тротуарної плитки»

Після розголошу й масового обурення містян такими діями міської влади міський голова Сміли Сергій Ананко оприлюднив спеціальну заяву. Почав з того, що Смілянська територіальна громада системно спрямовує мільйони гривень на підтримку Сил оборони — на цей рік із бюджету Сміли на підтримку захисників передбачено 25 млн 486 тис. грн.

«Проте життя продовжується, і не слід забувати про благоустрій нашого міста. На вулиці Богдана Хмельницького розпочалась реконструкція бульвару. Це було передбачено ще у 2020 році одним із проектів-переможців Громадського бюджету. Наразі ми удосконалили цей проект. Його вартість — 11 млн 651 тис. 915 грн», — зазначає Сергій Ананко. Він каже, що за ці кошти не лише зроблять сам бульвар, а й облаштують тротуари з обох боків від колишньої Смілянської міської лікарні імені Тараса Шевченка до стадіону «Локомотив».

«Проектом передбачено видалення всіх дерев по бульвару, адже вони там ростуть хаотично і неоднорідно. Коренева система цих зелених насаджень заважає повноцінному якісному облаштуванню території та укладанню тротуарної плитки. Згодом тут територія буде озеленена, будуть висаджені саджанці дерев сакури і цеанотуса у кількості 216 та 189 штук. Також для облаштування тротуару вздовж бульвару планують придбати 25 паркових лавок та урн для сміття», — розповідає міський голова Сміли.

Він каже, що роботи з реконструкції бульвару Богдана Хмельницького мають бути завершені до кінця цього року. Тож, уточнює, в майбутньому цей об'єкт має стати ще однією візитівкою міста над Тясмином, нарівні з набережною, міським парком, центральним пляжем та іншими зонами відпочинку в Смілі.

«Давайте об'єднуватись навколо хороших справ. Будемо працювати на користь нашої громади, України та всіх, хто її боронить. Адже наші захисники хочуть повернутися в чистий і охайний дім», — завершує свою заяву міський голова Сміли Сергій Ананко. Також, уточнює він, всю вирізану деревину обліковують і, згідно з рішенням виконкому, гілки та дрова розвозять на безкоштовній основі всім соціально незахищеним смілянам, хто цього потребує, — і родинам військових, і малозабезпеченим громадянам. В управлінні ЖКГ є всі накладні, підтверджувальні документи.

«Вирубати тут дерева — це майже те ж саме, що вирубати каштани на Хрещатику в Києві»

У свою чергу народний депутат України Сергій Рудик, який був обраний смілянською громадою, зазначає, що смілянська влада знову «відзначилася».

«Не встиг стихнути скандал із продажем готелю в центрі Сміли по 40 доларів за квадратний метр — і тут черговий зашквар. Задля будів-

■ ВАНДАЛІЗМ

Місцевий «спорт» — скакати по пеньках

У Смілі за 12 мільйонів гривень реконструюють бульвар Богдана Хмельницького, «звільнивши» його від 70 багаторічних дерев

ництва тротуарів по вулиці Богдана Хмельницького під ніж, за підрахунками активістів, пустили вже понад 70 дерев. І не якихось трухлявих, а цілком здорових, які росли тут десятиріччями і захищали смілян від спеки та автомобільної куряви», — обурюється нардеп. За його словами, вирубити тут дерева — це майже те ж саме, що вирубити каштани на бульварі Шевченка в Черкасах чи на Хрещатику в Києві.

«Виправдовуючи свої дії, міський голова Сміли Сергій Ананко зауважує, що реконструкцію бульвару було передбачено одним із проектів-переможців Громадського бюджету. Однак забуває сказати, що у ньому сміляни просили посадити дерева біля стадіону «Локомотив», облаштувати парк відпочинку навпроти місцевої церкви, відремонтувати пішохідні тротуари та висадити по вулиці дерева замість вирубаних. На це все автор проекту просив не мало не багато — 120 тисяч гривень», — розповідає Сергій Рудик. Однак, зауважує він, після багаторічного «удосконалення» вартість проекту зросла вже до 11,6 млн грн, а нинішнім проектом, як зазначає сам міський голова, «передбачено видалення всіх дерев по бульвару». Тобто, каже він, від початкового проекту не залишилось майже нічого.

«Якщо навіть не зважати на сумнівну доцільність такої реконструкції у розпал війни чи на те, що в торгах на проведення робіт узав участь всього один учасник із сумнівною репутацією, то вирубка такої кількості здорових дерев — це просто злочин проти громади», — наголошує народний депутат.

В усіх цивілізованих країнах, каже він, дерева користуються особливим захистом, який прописаний у багатьох законах та нормах. А зруб дерева без відповідних дозволів, які дуже важко отримати, загрожує величезними штрафами — від 25 до 50 тисяч євро. У нас же зрубати майже сотню здорових дерев, аби покласти плитку, — на жаль, і досі норма.

«Тож уже звернувся з офіційним запитом до Державної екологічної інспекції України з проханням невідкладно провести перевірку та притягнути винних до відповідальності», — говорить народний депутат Сергій Рудик.

«Не час сьогодні для фонтанів, гучних і коштовних святкувань, прикрашань вулиць, установлення вуличних екранів. Пам'ятаймо, що там, на передовій, наші захисники борються за всю країну. І наше завдання — їх максимально підтримувати та під-

Реконструкція бульвару Богдана Хмельницького у Смілі почалася зі знищення там багаторічних дерев.

Таким має бути бульвар у майбутньому.

силювати», — додає голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець.

І підсумовує: розберемось із ворогом — візьмемось за розбудову наших міст, селищ і сіл. ■

■ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

(Не) всьо так однозначно

Роман ШЕВЧУК

Нещодавно прочитав цікавий матеріал Алли Федорини в «Україні молодій» від 12 липня: «Не вір — перевір! як не стати жертвою російської брехні та дезінформації».

Дуже влучно зауважено про відомий наратив, що нібито «не все так однозначно». Розмова авторки з таксистом — точне відображення типового діалогу з, на жаль, значною частиною жителів прифронтових (та не тільки) територій.

На мою думку, фрази «та при чому тут росіяни! Це ж Америка проти росії воює нашими руками», «от побачите місяців за три» — одні з найулюбленіших методів виправдовування злочинних діянь росії.

До того ж неоднозначне ставлення до війни на прикордонній Сумщині маємо сприймати як факт і результат певного браку свідомого споживання інформації у населення. Також повинні пам'ятати: повідомлення «із уст в уста» й актуальна нині «розбавлена дезінформація», є не лише проблемою цього регіону, а й інших областей України, що межують з росією.

Наприклад, за словами журналіста з Ямполь, «місцеві російську сторону не таврували, бо «це ж і Україна винна». Нібито ми провокуємо ворога нищити наші будинки та вбивати людей, незаконно перебуваючи при цьому на нашій землі. Знову ж і тут бачимо улюблене «не все так однозначно».

Урешті-решт, авторка наголошує на важливому: «проти ворожих голосів рецепт сталий: критично сприймати будь-яку інформацію. Знати, що, якщо немає посилання на джерело інформації, — вірити повідомленню не варто. Розуміти, що серед численних телеграм-каналів, які доступні і які ми так масово споживаємо, дуже багато тих, якими керують російські спецслужби».

Вдячний улюбленій газеті за розвінчування російської пропаганди та викриття сталих наративів.

Ганна ВОЛКОВА
Полтавська область

Замість періодики — торби з консервами

— «Людо, якщо тобі важко, то, може, ми газет не будемо передплачувати?» — питають мене пенсіонерки, для яких преса — єдине вікно у світ, — з гіркотою в голосі говорять єдині співробітниця Укрпошти на велике село Березова Рудка Пирятинської громади Лубенського району Людмила Храпач. — Ви розумієте, до чого дійшло? Люди поважного віку мене жаліють, бо на мене звалилася робота, яку ще до квітня цього року виконувало нас п'ятеро. Я завідувала поштовим відділенням, і в мене було четверо підлеглих. На одну листоношу припадало по 10-15 пенсіонерів. Однак у квітні двох співробітниць скоротили, згідно з наказом полтавської дирекції Укрпошти, а до липня — ще двох. Тепер усе на мої руки й ноги: і комунальні платежі оформляти, і пенсії розносити, і пресу, і продукти та побутову хімію. Добре, що зараз тепло, їджу велосипедом. А ось почне рано темніти, похолодає та задощить, субсидія людям добавиться... Не знаю, як і справлятимусь. Зараз повертаюся додому дуже пізно, а що чекає попереду? Втішає лиш те, що в управлінні Пенсійного фонду передивилися дати виплат, і тепер їх видають в один день усім, хто проживає на одній вулиці. Уже менше ходити листоноші».

У Березовій Рудці близько 2 тисяч населення. Навіть при повному штаті листоноші вони часом не встигали за один день рознести пенсію, практично завжди змушені були прихоплювати свої вихідні. Працювали ж на половину мінімальної ставки. У Людмили як у завідувачки зарплата була трохи більшою — 0,75. Тепер має повну ставку, але роботи додалося за чотирьох.

— Періодики приходять небагато, — продовжує моя співрозмовниця. — Зараз її передплачують переважно люди похилого віку й ті, хто любить читати. Добре, якщо умовиш батьків передплатити дитині журнал. Молодше покоління черпає інформацію з інтернету. Тобто розносити пресу — не найважче у моїй роботі. Якби ж тільки вона надходила до нас вчасно! Бо кому потрібна інформація кількадечної свіжості? Навіть наш тижневик «Пирятинські вісті», який у місті з'являється на розкладках у день виходу, по четвергах, до нас потрапляє аж у суботу. Стаціонарне відділення пошти у Березовій Рудці працює тричі на тиждень — у вівторок, четвер і суботу. Чому так довго газета долає нещасні 28 кілометрів? А тому, що вона з Вінниці, де її друкують, потрапляє спочатку в Полтаву, на сортувальну дільницю, і лише звідти їде до нас, а це всі 200 кілометрів. Люди скаржаться на таку неоперативність пошти і просто відмовляються передплачувати друковані видання. Скажімо, до останнього часу в нас дві людини передплачували «Нову годину», а тепер і вони вимушені відмовитись від своєї улюбленої газети, яку отримували роками.

У центральному відділенні Укрпошти в Пирятині штат працівників скоротили вдвічі. Лишилося троє. Із сільських стаціонарних відділень на

■ ПРОТИСТОЯННЯ

Кілер друкованих видань

Масове скорочення листонош керівник відомства Ігор Смілянський пояснив тим, що Укрпошта не зацікавлена «у розповсюдженні копійчаних тиражів». Не сподіваючись на монополіста, у Пирятинській громаді вирішили відновлювати стаціонарні поштові відділення за рахунок внутрішніх резервів

весь колишній район залишилось лише одне, з однією штатною працівницею, у Березовій Рудці. Інші села уже два роки обслуговують виїзні бригади поштарів. До більших сіл, де кількість населення сягає 500 і більше осіб, пересувне відділення приїжджає двічі на тиждень, до менших, таких як Крячківка, Вечірки, що поряд з Березовою Рудкою, — один раз.

— Не менша проблема для селян — отримання пенсій на банківські картки, — продовжує Людмила Храпач. — Для того, щоб зняти готівку, вони змушені їхати до Пирятини. І хоч дорога в один бік коштує 60 гривень, та все ж це вигідніше (адже попутно можна спродатися на базарі чи скупитися дешевше у великих магазинах), аніж скористатися єдиним у селі терміналом, який установлено на пошті. Адже Укрпошта бере комісію в розмірі 2 відсотки від знятої суми. У місті, як відомо, з пенсійних карток ПриватБанк не утримує комісії. Тому пенсіонери відмовляються користуватися терміналом на пошті. Не говорю вже про те, скільки негативу з цього приводу мені доводиться чути.

Так само, за словами моєї співрозмовниці, люди пенсійного віку відмовляються купувати у листонош пральний порошок, олію, консерви, цукерки, туалетний папір тощо, які вони давно вже розносять замість листів. Бо це все коштує дорожче, аніж у магазині. І якщо у літніх людей є діти, то вони забезпечують їх дешевшими товарами. Пенсіонерів, котрі чекають приходу листоноші, щоб придбати в неї щось «цікаве», зовсім небагато. Але листоноша зобов'язана кожному запропонувати якийсь товар, тому змушена тягати важкі торби.

«Пересувні відділення — це профанація»

— Пересувні відділення — це профанація, — переконаний староста села Нові Мартиновичі Пирятинської громади, яке також залишилось без стаціонарної пошти, Олександр Степанчук. — Листоноші, яких привозять у село, не завжди встигають обслуговувати всіх, хто стоїть до них у черзі (переважно літні люди), щоб оплатити комунальні послуги, отримати-відправити посылку чи зробити передплату періодичних видань. У них закінчується відведений час перебування в селі, вони збираються і їдуть. До нас спочатку тричі на тиждень приїжджало пересувне відділення, згодом — двічі. А треба, як показав досвід, не менше шести разів. Причому виїзні команди мінялися. І щоразу їм потрібні були «провідники», бо вони не орієнтуються на місцевості, не знають, на яких вулицях живуть пенсіонери, щоб довести до них гро-

До віддалених сіл пересувні відділення Укрпошти дістаються нечасто.
Фото з сайту pravda.com.

ші. Спочатку і я допомагав у цьому, й колишні сільські листоноші, яких скоротили.

У Нових Мартиновичах мешкає 1 тис. 300 осіб. Поряд — невеликі села, по 300-400 мешканців. Тому старостат кілька разів письмово звертався до міської ради з проханням повернути до Нових Мартиновичів стаціонарне відділення. Здається, їх почули і найближчим часом питання має вирішитися.

— Ми надамо під поштове відділення приміщення, забезпечимо його оргтехнікою й візьмемо на себе оплату комунальних послуг, — розповідає Олександр Степанчук. — А територіальна громада може оплатити роботу двох листонош. Такий же варіант співпраці розглядається і щодо відновлення роботи стаціонарної пошти в селі Вікторія. Вважаю, на сьогодні це єдино правильне рішення в умовах, які створила Укрпошта своєю «оптимізацією».

За таких розкладів під загрозою закриття опинилися чимало друкованих ЗМІ. Національна спілка журналістів, занепокоєна критичною ситуацією з поштовою доставкою у воєнний час та масовим звільненням листонош, звернулася до президента України, уряду та керівництва Укрпошти. «Ми категорично не згодні зі знищенням українських газет. Ми тримаємо та прагнемо продовжувати тримати інформаційний фронт. Але нам потрібна допомога — це вже крик душі», — наголошується у зверненні.

НСЖУ зазначає, що газети опинилися на межі банкрутства через скорочення кількості листонош, закриття передплатних відділів обласних дирекцій, поштових відділень, бюрократичних процедур.

Зростає вартість доставки, сягаючи 30% усього бюджету редакції.

Водночас постійне скорочення працівників Укрпошти вкрай негативно впливає на своєчасну доставку газети до передплатників. «Це вбиває друковані видання, які читають мільйони людей по всій Україні», — зазначають автори звернення.

Журналісти пропонують невідкладно створити робочу групу з представників офісу президента, уряду, Міністерства культури та інформаційної політики, Національної спілки журналістів України та видавців газет для пошуку спільного рішення щодо подальшої роботи Укрпошти.

І, ви знаєте, гендиректор національного оператора поштового зв'язку Ігор Смілянський, почувши цей крик душі, відреагував. «Ви не вмієте організувати свій бізнес», «Укрпошта не зацікавлена в розповсюдженні копійчаних тиражів», «Хто і скільки видань підписав — це питання смаку», — такі висловлювання від нього чувають на свою адресу журналі-

сти. Що повністю нівелює працю багатьох редакторів, видавців і журналістів України.

Це схоже на розмову сліпого з глухим. Здається, Ігор Смілянський, місячна зарплата якого становить 1 мільйон 866 тисяч 808 гривень (!), взагалі живе в іншому вимірі. Де не існує ні газет, ні журналів, а тільки гроші. Дуже великі гроші.

Приблизно в такому ж дусі відповідає на запити ЗМІ й пресслужба акціонерного товариства Укрпошта. «Багато людей переїхало в інші регіони чи за кордон, магазини та маленькі бізнеси десь закрились, десь релокувались. Відповідно, змінюється й попит на послуги. Оскільки Укрпошта не має дотацій від держави і всі свої витрати покриває самостійно, нам важливо зберігати ефективність роботи і прибутковність» — цитує відповідь пресслужби відомства телеканал «Інтер».

— Та, може ж таки, «реформатори» прислухаються до народу, — висловлює обережну впевненість Людмила Храпач. ■

ПИЛЬНУЙ!

Де вода, там і біда

Рятувальники вкотре нагадують українцям правила безпечного відпочинку на пляжах

Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у м. Києві інформує, що з початку року на водоймах України загинуло 478 людей, 38 з яких — діти.

Шановні батьки, слідкуйте за дозвіллям малечі, не дозволяйте дітям самостійно відвідувати навіть найменші водойми.

Не втрачайте пильності: у країні триває війна, тож не нехтуйте заборонами органів місцевого самоврядування щодо купання у водоймах, які можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами унаслідок ворожих обстрілів. Не заходьте у воду напідпитку, не пірняйте на мілководді або в незнайомих місцях, не запливайте далеко від берега.

Бережіть себе та рідних! ■

■ АРТ-ПРОСТІР

Мистецтвознавець Едуард Димшиц: Марія Примаченко — це дотепний іронічний стиль, який тонко переплітається з трагічним періодом життя

Щоб люди жили, як квіти цвіли, — бажають словами відомої художниці організатори виставки «Марія малює»

Валерія МУСХАРІНА, студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Неповторний зооморфний світ, унікальна технологія та величезна увага до деталей. Мистецтво, що ніби піднімається над землею й не зачіпає час. Воно актуальне вчора, сьогодні та завтра. Воно — вічна уява.

Саме так можна охарактеризувати творчість геніальної української художниці Марії Примаченко. Майстрині з невеличкого села Болотня на Київщині, чия багата фантазія породила унікальний жанр: із чудернацькими звірами, пташками й квітами. Цей особливий стиль давно вийшов за межі «нашого», «наївного» та став не тільки справжнім світовим шедевром, а й предметом полювання колекціонерів та мистецтвознавців. Національний центр «Український дім» зібрав 100 картин пізнього періоду творчості Марії Примаченко з приватної колекції київського мистецтвознавця Едуарда Димшица. Твори, що раніше ніколи не виставлялися, об'єднали у виставку «Марія малює» та підбрали влучний слоган — славетний вислів самої майстрині: «Щоб люди жили, як квіти цвіли».

Про особисте знайомство з Марією Примаченко, багаторічне колекціонування її картин, таємний код та особливості робіт художниці розповів куратор цієї виставки, колекціонер, кандидат мистецтвознавства Едуард Димшиц під час публічного інтерв'ю в Українському домі. Він каже: «Перші твори Марії Оксентіївни побачив у Музеї народного декоративного мистецтва у Києво-Печерській лаврі ще студентом художнього інституту. Перше враження склалося на інтуїтивному рівні: це велике мистецтво, дуже близьке для мене. Саме емоційний зв'язок із картинами, котрі я оглядав, і сформував бажання колекціонувати її твори».

Мікрокосмос і міфи

■ **Пане Едуарде, яка частина виставкового процесу вражає саме вас?**

— Інтерес. Тільки за перші вихідні до Українського дому завітали майже 2 тис. 500 людей. Як на мене, глядачі дійсно усвідомлюють важливість та актуальність мистецтва Марії, яке повертається до нас новими гранями. Вражає й те, що Марії Примаченко вже немає, а її творчість живе, розвивається, набуває нових сенсів.

Така зацікавленість спалахнула після знищення Іванківського музею. На щастя, всі чотирнадцять робіт майстрині вдалося врятувати. Одну з них придбав іноземець українського походження за 110 тисяч євро у Венеції, а фонд Притули продав роботу «Квіти вирости біля четвертого блоку» за пів мільйона доларів. Усі виручені кошти пішли на допомогу Збройним силам.

■ **Що відчуваєте, коли бачите реакцію глядачів?**

— Тішуся, що зали повні. На-

справді це величезне задоволення, бо розумієш: твори не просто висять у тебе на стінах (у мене й немає стільки місця), а цим насолоджуються інші. Та найголовніше — їм подобається.

■ **Як це — жити поруч із мистецтвом?**

— Свого студентського часу займався живописом, бо ця справа дійсно вабила. Мій учитель з малярства колись сказав: «Візьмешся за це серйозно — будеш жити не поруч із мистецтвом, а в ньому: матимеш інший погляд й інакше відчуватимеш час». Так і вийшло.

■ **Як відбувається оцей крок: від першого відвідування музею з картинами Примаченко до того, що ця людина стає другом сім'ї?**

— Передусім звичайний студент захотів бути колекціонером. Довго відкладав стипендії, тяжко навчався та працював. Потім трапилося так, що став куратором одразу кількох великих декоративних колекцій, за які отримував досить пристойну платню. Так з'явилася можливість уперше придбати твори Марії, що в 1990-х коштували на рівні 100 доларів.

Перші її роботи купив у родині, кому Марія Оксентіївна дарувала свої картини. Так вона завдячувала акторам, фотографам, художникам, а її творчість розсіювалася по всьому Києву та Україні.

Друга половина 1990-х осело з родиною Примаченків особисто. Спочатку познайомився із сином Марії Федором й онуками Петром та Іваном (усі вони стали художниками), а згодом і з самою майстринею.

Коли розумів, що можна купувати одразу кілька картин, усі гроші йшли саме на це. Однак її сім'я не була простою: ти міг прийти до хати, стати на поріг, а потім розвернутися на 180 градусів і поїхати назад, бо в цей день не отримав запрошення.

■ **Ви встигли побачити хату мисткині. Як вона виглядала?**

— Відверто кажучи, не було чогось дуже незвичного в цій звичайнісінькій хаті у маленькому селі. Проте Марія облаштувала там власний мікрокосмос. І матриархат, до речі.

Були випадки, коли до неї приходила місцева влада з пропозиціями, мовляв, «Маріє Оксентіївно, ви — відома людина, до вас багато приїждять. Ми будемо класти асфальт, давайте покладаємо і до вашого помешкання» або «тут у нас молочна ферма, де є опалення. Ви — відома художниця, тож ми на сто метрів продовжимо труби й до вашої хати». На це Марія відповідала: «Коли кластимете асфальт по всій Болотні, приходьте і до мене. Якщо ж будете робити опалення і в інших хатах, установіть у моїй».

■ **Як багато для художника та його мистецької долі важить створення міфу? Чи мала його Марія?**

— Вважаю, кожен митець має міф. Якщо людина талановита, такі речі рояться біля неї упродовж усього життя. Навколо Марії були саме інформацій-

ні чутки, що не зовсім відповідали дійсності. Приміром, що Пабло Пікассо був на виставці творів Примаченко. Звідси і його фрази про велику українську художницю, перед якою він схиляється. Хтось каже, що Марк Шагал почав малювати дивних звірів після того, як побачив виставку Примаченко. Я сказав би, це не відповідає дійсності.

А ще є легенда, що Примаченко отримала золоту медаль на всесвітній виставці в Парижі. Це теж, певно, міф, котрий ніколи не був підтверджений. Була історія і з Сергієм Параджановим: про те, що кінорежисер подарував Марії цілий ящик апельсинів, коли та хворіла. А художниця вважала їх сонцями й викладала ближче до вікон, щоб усе світилося помаранчевим кольором. Сама Марія не дуже-то їх і заперечувала, як і сусіди, односельці та відомі люди, що приїздили до неї.

Понад 500 творів із 16 музеїв та приватні зібрання

■ **Розкажіть окремо про підписи до творів. Чи зрозуміли б ми меседж мисткині без таких описів?**

— Мені здається, здогадувалися б. Однак половину своєї принадливість картини втратили б. Підписи Примаченко — окремі білі вірші, написані в індивідуальному стилі. Нам відомо, що Марія мало провчилася в школі через хворобу на поліомієліт, отож і пише, скажімо, не зовсім грамотно: бракує правильної пунктуації. Однак це взагалі не помічаєш через її природну філософію. Колекціонери, до речі, дуже дбайливо ставляться до підписів: купують спеціальні рамки, щоб не пошкодити на зворотах ці важливі деталі.

■ **Марія Примаченко прожила велике життя та не лише майструвала на папері, а й вишивала. Скільки всього існує її творів?**

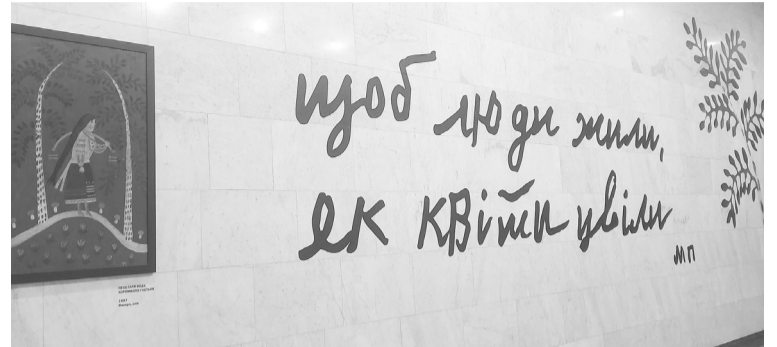
— Нещодавно мій товариш закінчив роботу над книжкою Марії Примаченко із серії «Державні зібрання України». Там відображено понад 500 творів із 16 музеїв нашої держави. За його даними, близько 1 тис. 500 робіт перебувають у музейних зібраннях. Приватні ж рахувати важко, але, гадаю, сума приблизно така ж.

■ **Чи є підробки та чи існують певні експертизи, які перевіряють це?**

— Це одна з найважливіших проблем колекціонерів останніх 10-15 років. Станом на сьогодні ринки пропонують понад половину таких робіт. Я добре розуміюся на таких речах, однак не допомагаю з цим, бо не маю такої спеціалізації.

■ **У ваших колекціях зібрано не лише твори Примаченко, правда?**

— Річ у тім, що майже всі мистецтвознавці мають певні колекції. У радянські часи була традиція: коли приходиш до художника й пишеш матеріал, він обов'язково подарує тобі свої твори. Так, у мене є картини від родини Глуценків, Тетяни Яблонської, Сергія Шишка.

Виставка «Марія малює».

Фото Валентини САМЧЕНКО.

Почесне місце в моїй колекції займають твори Миколи Глуценка. До речі, саме про його творчість писав дипломну роботу та продовжую цікавитись уже 41 рік. Є підбірка творів львівського художника Романа Сельського, українського графіка Григорія Гавриленка, живописця Олександра Богомазова.

■ **Чим сьогодні твори Марії Примаченко так підкорюють глядачів?**

— На мою думку, хоч якого б художника ми розмістили в цих залах, навряд чи зберемо таку ж кількість людей. Хіба що велика виставка Олександра Мурашка привабила б таку аудиторію. Вважаю, тут є певний секрет — невмирущий таємничий код художниці, який вона закарбувала у своїх творах. Через це на виставці бачимо великий віковий діапазон гляда-

чів — від маленьких дітей та молоді до осіб поважного віку. Її роботи не втрачають актуальності та неабияк впливають на будь-кого, хто трішки проаналізує їх.

Мені неодноразово казали: після відвідування весь вечір думали про виставку. Певно, вони зрозуміли те, що й зображала Марія: поведінку й різноманітні риси людини, її вади. Оцей дотепний іронічний стиль, який тонко переплітається з трагічним періодом її життя: смерть коханого на війні та Чорнобильська катастрофа. Бачимо такі серйозні теми й водночас простоту подачі. Ось що дійсно приваблює й не відпускає. Маємо поглиблюватися у примаченківське мистецтво, бо воно з точністю описує й нашу суспільну ситуацію: попри найтрагічніші події, йти вперед. Упевнено та сміливо. ■

Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка Національної академії наук України
газета «Україна молода»

ОБРІІ

Китай

ЯК ТЕМНИЙ БІК МІСЯЦЯ

Костянтин РОДИК

Ще два роки тому в нашому публічному просторі не бракувало радісних ідіотів, з політиками і чиновниками включно, які закликали «вчитися у Китаю». Мовляв, не варто зважати на тамтешню ідеологію — взоруймо на дивовижний економічний бум. Коли з початком широкомасштабної війни стало ясно, на чієму боці Китай, українсько-китайські посіпаки принишкли. Навряд чи вони прозріли — просто витверзелася їхня авдиторія, перестала жваво клювати на маячню. Аж ось знову: щойно поговорили телефоном Зе і Сі, залунали старі пісні про «комунізм із людським обличчям». Утім цього разу реакція була короткою і кволою. Можливо, через те, що у досі практично порожній ніші популярного китаєзнавства з'явилися вартісні книжки, які відбивають реальний, а не піарівський Китай.

Одна з таких книжок-антидотів супроти відбілювання «успішного комунізму» належить науковцеві з Ванкуверського університету Даррену Байлеру: «У таборах високих технологій» (К.: Лаборація, 2022). Байлер досліджує колоніальну політику Китаю, найбільша з тих колоній — величезний автономний район Сіндзянь, населений уйгурами та казахами. В іншій книжці, про яку сьогодні також йтиметься, — британського журналіста Роба Гіффорда «Китайський шлях» (Х.: Віват, 2020) — яксраво окреслено розміри цієї колонії: «Сіндзянь (у перекладі «Новий кордон») за розміром як Каліфорнія, Техас, Монтана та Колорадо разом (або, якщо загодно, Британія, Франція, Німеччина та Іспанія)».

Мусульманську державу уйгурів Китай захопив іще в середині XVIII століття, проте до середини ХХ століття то був фактично номінальний протекторат — поки до влади не прийшов Мао. «До 1949 року не було зрозуміло, чи стане цей район республікою Східний Туркестан у складі ССРСР, чи уйгурські та казахські землі, що перебували в імперських межах династії Цін, перетворяться на колонію Народної республіки. У 1949-му Сталін і керівники Компартії Китаю дійшли згоди, що район «займе» Китай», — дає довідку Байлер. Колонізація відбувалася за добре відомим з історії України шаблоном: «У 1950-х китайська влада завезла на ці землі кілька мільйонів колишніх солдатів: ті мали працювати фермерами в межах військових поселень». Водночас депортували «ненадійних» автохтонів.

У 1990-ті, коли в Сіндзяні знайшли значні поклади нафти і газу, колоніальний тиск різко підвищився, що призвело до низки масових протестів і відкритих повстань. Тоді на уйгурських землях вибудували власний ГУЛАГ — «цілий архіпелаг із більш як трьохсот таборів» (замість тайги тут найбільша піщана пустеля світу Такла-Макан). Державна пропаганда увімкнула генератор ненависти: «Медіа почали порівнювати уйгурів та казахів, яких нарекли екстремістами, з отруйними зміями і смертоносними комахами, яких треба винищити». Ця кампанія «нормалізації людської жорстокості», як і подібна в сучасній Росії, виявилася вельми ефективною — серед звичай-

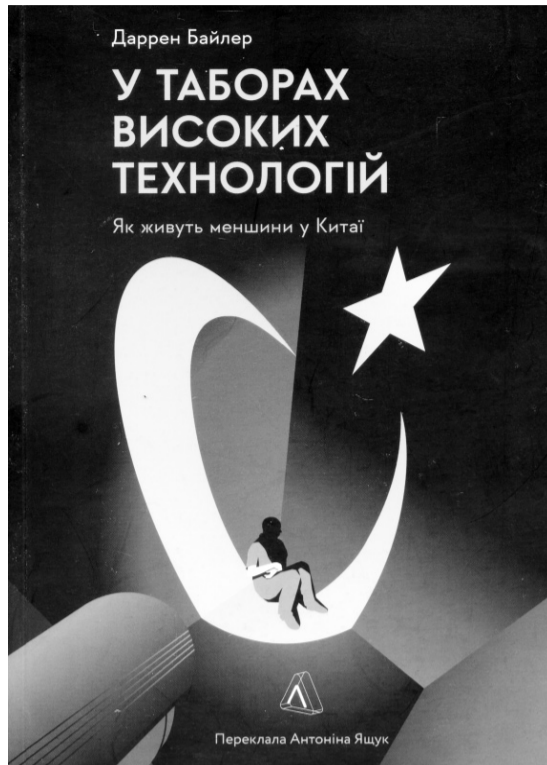
них китайців аж надто поширеною є така інтенція щодо півтора мільйона ув'язнених уйгурів: «Якби ви були людьми, то сюди не потрапили б». Справно діє і такий адмінзахід, як «винагорода у 300 доларів за кожного виданого «екстреміста, терориста чи сепаратиста».

Те, що коїться у концтаборах Сіндзяню, нам також добре відомо — бодай із книжки Станіслава Асєєва про таємну донецьку в'язницю «Ізоляція»: регулярні побиття, знущання, обмеження (приміром, фразу «виносити з колективної камери відро з нечистотами дозволяли тільки раз на тиждень» можна знайти що у спогадах про «денеєрівську» тюрму, а що про якусь сіндзяньську. І там, і там в'язні «перестали помічати постійний голод. Перестали думати про далеке майбутнє і пригадувати минуле».

Чимало разючих паралелей і зі світом роману Орвелла «1984»: каральна кампанія має знущальну назву «Перетворення через освіту». Зазвичай ув'язненим сіндзянцям чи не весь день «доводиться стояти або сидіти на пластмасових табуретках і дивитися «перевиховні» програми по телевізору... рухатися не можна». А потім ще й писати «звіти про думки».

Далі ж починається найцікавіше: тих психологічно зламаних в'язнів, чий «звіт» визнають задовільними, продають у рабство китайським підприємцям, які платять умовно звільненим третину від встановленої державою мінімальної зарплатні. Якщо протестуватимеш або й захочеш звільнитися — все закінчиться поверненням до тюремного табору. Так економіка отримує «нескінченний витратний матеріал». Це один з китів, на якому тримається сучасне «китайське диво».

Так здійснювалася і советська індустріалізація, досягнення якої нас до недавнього часу примушували гордитися всілякі мураєви-рабіновичі. Советські військові успіхи під час Другої світової війни визначаються не лише гігантським мобілізаційним ресурсом і не тільки захмарним військовим лендлізом Заходу, а значною мірою рабської працею в'язнів ГУЛАГу. Короткостроковий ефект від масованого залучення примусової праці — занадто ефективною. Росіяни вже зараз удвічі збільшили випуск крилатих ракет, а що буде, коли введуть військовий стан, який

передбачає загальний примус до праці й розгортання мережі трудових таборів для всіляких ухилантів? Це, схоже, більший виклик, аніж теоретична можливість використання Московою ядерної зброї — проти цього у Заході є контраргументи, а як протидіяти режиму воєнного стану? Ми розуміємо, що цю гру на випередження можна виграти лише негайними та надмірними постачаннями нам високоякісної зброї задля швидкої перемоги на фронтах. А чи розуміють там, що розгортання росіянами «рабського ресурсу» означає справжню ескалацію глобального конфлікту? Чи не кусатимуть лікті, згадуючи свої жарти: ми, мовляв, не Amazon, щоби постачати вам усе замовлене...

Повищий абзац написав не заради мудрування, а задля унаочнення ефекту гарної книжки, яка описує нібито далекий Китай та водночас прокує розуміння сучасних українських проблем.

Сіндзянь, звісно, не весь Китай (а проте — шоста його частина). Але що твориться там — повільно розповзається усією країною. Ще 2009 року в Китаї заборонено всі некитайські соціальні мережі й відвідування іноземних сайтів прирівнюється до планування терористичного акту. З приходом до влади Сі (2013 р.) місцеві ІТ-компанії «перетворили смартфон на пристрій стеження», а населення — на набір даних. Полігоном стала територія уйгурів, де «зручні смартфони перетворилися на катастрофу», продукуючи «всеосяжний страх і крайню вразливість». Росіяни вже запозичили ці технології й запровадили процес е-мобілізації, від якої власник смартфона ухилитися практично не може. А ще мені якось потрапила на очі вельми тривожна інформація про консультаційну участь китайських фахівців в українському проєкті «Держава у смартфоні», і зокрема у розробці застосунку «Дія».

Даррен Байлер здійснив наукове дослідження та на письмі «поєднав світи соціології та літературного нонфікшну». І в нього це добре вийшло.

Роб Гіффорд сім років був спеціальним кореспондентом у Пекіні від Національного громадського радіо (конкурент ВВС). Він також заторкує колоніаль-

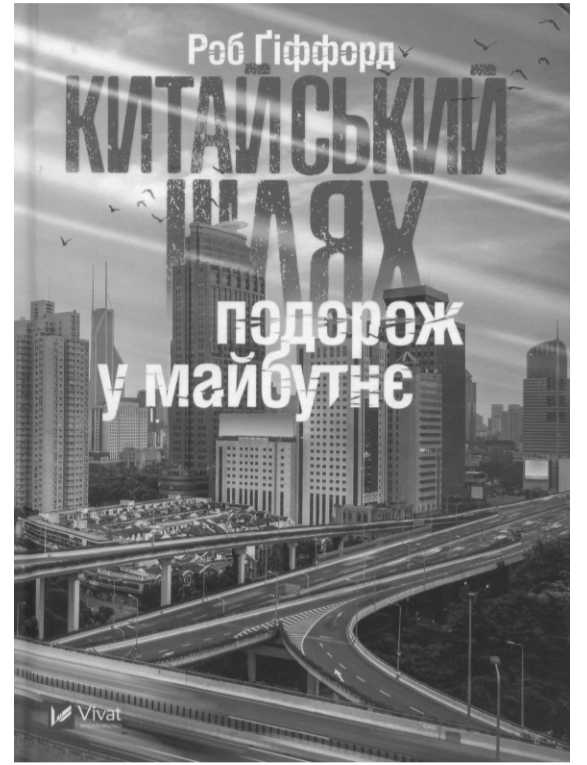
ну політику Китаю: «Китай — це остання велика імперія. Решта: Британська, Французька, Османська, ССРСР — відійшли у минуле». Щоправда, щодо ССРСР він помиляється: його реінкарнація під назвою РФ аж ніяк не позбулася імперських амбіцій, там досі перебуває чимало колоній, а за найбільшу зі втрачених росія розпочала війну. І Уйгурський автономний район для Китаю — як ласа для росії України: у Сіндзяні добувають близько 20% китайського газу й нафти, відсоток покладів вугілля ще вищий. Також тут вирощують чверть світового врожаю бавовни та помідорів.

Як журналіст Гіффорд любить неконвенційні означення: сучасну китайську політичну систему він називає *ленінізм-корпоративізмом*, а нову національну ідею — *культу амбіцій* (радісних ідіотів, з яких у почав, він іменує *пандолобами*). Утім з контексту випливає, що корпоративізм — це звичайно-всеохопна на Сході корупція: «Якщо у Сполучених Штатах людині потрібні гроші, щоб дістати владу, у Китаї влада потрібна, щоб заробити гроші».

У цій книжці, як і в попередньо оглянутій, багато інтерв'ю з китайськими громадянами. Один зі співрозмовників говорить: «Усі династії однакові. Спочатку все добре, потім починається корупція». Інший, більш освічений, каже: «Якщо твоя доля з року в рік покращується хоч трохи, як тут не змиритися з корупцією?». Здається, це також точна технологічна формула початкового зміцнення влади Путіна.

Читаючи Гіффорда, неоднораз ловиш себе на асоціаціях з росією. От наприклад: «Після масового вбивства студентів на площі Тяньаньмень 1989 року лідери комуністичної партії уклали з народом Китаю неписану, навіть невимовлену угоду: *робіть, що хочете, але в політику не втручайтесь... Тісну клітку, у якій тримали китайський народ, змінили на оранжерею*». Це ж напрочуд адекватна характеристика курсу кремля після придушення протестів на Болотній площі (2011 р.)!

Найбільш упосліджена соціальна верства нинішнього Китаю — селяни. Заробітки в них — як у змушених працю-

вати за безцінь уйгурів. Через те «до великих міст по всій території Китаю вже вирушило на заробітки приблизно 150 або й 200 мільйонів колишніх селян». В іншій системі координат це виглядає так: «У Сполучених Штатах лише дев'ять міст-мільйонників. У Китаї їх сорок одне». Це другий кит, на якому тримається оте «китайське економічне диво», яким намагалися зачарувати й українці. Третій кит — це старий большевільський керований неп на новий китайський лад.

Інакше кажучи, сучасний Китай — це модернізована ленінсько-сталінська система. Дехто тут впаде в істеріку: Китай?! З його прадавнього філософією, винаходом компаса, порохо, паперу та книгодруку?! Гіффорд на це відповідає так: «Уявіть, що сталося б, якби Захід відмовився від усієї своєї дорожочинної спадщини: античної філософії, римського права, постулатів юдаїзму та християнства, вже не кажучи про класичну музику та інші мистецтва. Саме так традиція, що лишилася, — демонстративна розкіш чиновників: «Ауді А4» — сучасна заміна паланкіна, яка припала до смаку урядовцям». Про те саме неоднораз казав Роман Безсмертний, доводячи у своєму ютубі, що комуністичне керівництво Пекіна не має нічого спільного з тисячолітньою історією «філософського Китаю».

«Посилення Китаю являє собою загрозу для всього світу, однак його ослаблення або крах можуть мати значно драматичніші наслідки», — пише Гіффорд. Це ті самі побоювання Заходу, що і до росії. Гіпотетичний острах паралізує реальну протидію. І чого чекати? Вже тепер абсолютизм влади в обох цих країнах сягнув апогею: «Тут на урядовці мають змогу ставити експерименти, неможливі на Заході через суворі етичні норми». Це і про ковід, і про «Новічок». Далі — більше: «Схоже на те, що в коротко- та середньотермовій перспективі екологічні проблеми в Китаї спричинять більші проблеми для світу, ніж військова загроза з його боку». ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

Валерія МУСХАРІНА, студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

■ СЕЗОННЕ МЕНЮ

Липнєве панування завершується, а літо вступає в пору поважної зрілості й неспішності. Приходить серпень. Разом із ним свята, сповнені давніх традицій та вірувань. У цьому місяці святкують три Спаси: Медовий, Яблучний та Горіховий, котрі символізують народні обряди та захищають поля, городи, врожай, садиби й помешкання людей і тварин від нечистої сили. Останній літній місяць має незамінні кулінарні елементи: мед, мак, горіхи, яблука. Тож чому б не приготувати щось смачненьке на багатий серпневий стіл, зберігши чудові традиції?

Прийшов Спас – бери вареник про запас

Вареники з маком вважаються забутих українським рецептом Маковея або Медового Спасу. Дарма! Наша стародавня страва прикрасить будь-який стіл, до того ж смакуватиме усій родині та гостям. Підготуйте такі інгредієнти:

- Для тіста:
- * Молоко – 100 мл;
 - * Вода – 100 мл;
 - * Вершкове масло – 50 г (або олія – 2 ст. л.);
 - * Сіль – 1 чайна ложка без гірки;
 - * Яйця – 1 шт.;
 - * Борошно – 3 склянки (склянка 200 мл).
- Для начинки:
- * Мак – 150 г;
 - * Родзинки – 50 г;
 - * Цукор – 3 ст. л.

Передусім готуємо заварне тісто. Нагріваємо молоко та масло із сіллю. Коли масло розтане та суміш закипить, всипаємо одну склянку борошна, швидко перемішуємо та знімаємо з вогню. Трішки охолоджуємо й починаємо додавати яйця: по одному, дуже ретельно вимішуючи. Після цього висипаємо решту борошна. Замішуємо м'яке тісто та залишаємо під рушником на пів години.

Час приготувати макову начинку. Родзинки промиваємо та заливаємо теплою водою на 5-10 хвилин, потім зливаємо воду й просушуємо.

Мак заливаємо окропом на 30 хвилин. Далі проціджуємо за допомогою марлі та перетираємо із родзинками та цукром у ступці.

Розділяємо тісто на 2 частини: одну відкладаємо, іншу – розкачуємо. Вичавлюємо кружальця склянкою. Кладемо на кожне чайну ложку макової начинки та зліплюємо краї. Викладаємо на стіл чи дощечку, притрушуємо борошном. Опускаємо вареники до підсоленого окропу та варимо приблизно 5 хвилин.

У миску з готовими варениками додаємо шматочки вершкового масла та подаємо до столу: зі сметаною чи варенням. Смакуємо!

Горіхове печиво до філіжанки кави

Такий простий варіант печива завжди смакує: із кавою, чаєм та іншими напоями. Готується воно швидко та з доступних продуктів, а виходить ніжним, хрумким і з чіткими горіховими нотками. За бажанням, можна склеїти половинки печива джемом, шоколадною пастою, згущеним молоком та отримати приголомшливий десерт. Підготуйте такі інгредієнти:

- * Вершкове масло кімнатної температури – 200 г;
- * Цукрова пудра – 100 г;
- * Цедра одного апельсина;
- * Борошно – 300 г.;
- * Сіль – 1 ч. л.;
- * Апельсиновий сік – 2 ст. л.;
- * Розпушувач – 1/2 ч. л.;
- * Горіхи – 1 склянка.

Розігріваємо духову шафу до 180 градусів. Змішуємо масло, пудру та цедру. Додаємо сік.

В іншій ємності поєднуємо просіяне борошно, розпушувач, мелені горіхи та

Домашній хліб із горіхами й насінням на ранковий бутерброд

Горіховий Спас – гарна можливість приготувати щось корисне й поживне. Хліб з горіхами й насінням вдається навіть не дуже досвідченим кулінарам. Така смачна домашня випічка ніколи не завадить, а тільки порадує родину та гостей. Найскладніший етап – це ретельно вимісити тісто. Готову випічку можна зберігати кілька днів, загорнутою в пакет, а коли вона втрапить свою м'якість, робити смачні тости. Вам знадобляться:

- * Борошно – 500 г;
- * Тепла вода – 330 мл;
- * Сухі дріжджі – 2 ч. л.;
- * Мед – 2 ст. л.;
- * Сіль – 1 ст. л.;
- * Рослинна олія – 2 ст. л.;
- * Горіхи та насіння соняшнику – 55 г.

Починаємо з головного інгредієнта – горіхів. Їх добре рубаємо й подрібнюємо. Далі обсмажуємо та додаємо насіння соняшнику.

Дістаємо дріжджі й залишаємо в теплій воді на 20 хвилин. Борошно добре просіюємо і додаємо туди щіпку солі. Всередині робимо лунку, вливаємо дріжджі, мед, рослинну олію. Замішуємо тісто на хліб протягом 10 хвилин. Воно має бути еластичним і не прилипати до рук.

Готове тісто відправляємо в миску і накриваємо рушником, даємо відпочити в теплому місці приблизно одну годину. За цей час воно має збільшитися вдвічі.

Знову вимішуємо тісто, попередньо посипавши робочий стіл борошном, і додаємо в тісто горіхи з насінням. Залишаємо його відпочити ще приблизно на годину. Далі змащуємо форму для запікання маслом. Формуємо з тіста потрібну форму, щоб вийшов красивий хліб.

Форму з тістом ставимо в нагріту духовку до 220 градусів і випікаємо 10 хвилин. Потім зменшуємо температуру до 190°C і печемо ще 30-35 хвилин. Готовий хліб виймаємо з форми і остиджуємо. Смакуємо!

сіль. Додаємо сипучі продукти до масляної суміші і швидко все з'єднуємо. Готове тісто має вийти м'яким, пластичним і таким, що не липне до рук.

Із тіста робимо невеликі кульки і викладаємо на деко, застелене пергаментним папером. Випікаємо 15-20 хвилин. За бажанням, готове печиво склеюємо шоколадом або вареним згущеним молоком, а зверху посипаємо цукровою пудрою. Готуємо улюблений напій та смакуємо!

Ніде яблуку впасти

Мед, яблука, горіхи: страви на традиційний серпневий стіл

Пряники, пряники медові...

Рецепт медових пряників з маком – чудовий варіант для святкування Маковея. Хоча й у будь-який інший день цей смаколик буде не зайвим на столі. Готуються вони швидко та завжди виходять м'які, повітряні, а мед і зернятка маку надають їм особливою присмаку. Вам знадобляться:

- * Мед – 250 г;
- * Борошно – 450 г;
- * Цукор – 75 г;
- * Яйце – 1 шт.;
- * Мак – 1/2 склянки;
- * Вершкове масло (або маргарин) – 1 столова ложка;
- * Харчова сода – 1/2 ч. л. (або розпушувач – 2 ч. л.);
- * Невелика щіпка спецій: ванілін, імбир, кориця, гвоздика.

Перш за все, замочуємо мак. Це можна зробити звечора, а потім вранці збити його в блендері до появи білого молочка. Можна розтерти його в ступці, пропустити цей етап приготування чи просто купити в крамниці готову макову начинку. Однак тоді варто враховувати, що в її склад часто входить цукор, тож у самій страві його знадобиться менше.

На водяній бані розтоплюємо мед, масло, цукор, прянощі, постійно помішуючи. Даємо охолонути.

У борошно додаємо розпушувач, яйце, мак і теплу медову масу. Замішуємо тісто і кладемо на годину в холодильник.

Тісто розкачуємо завтовшки 3-4 см і вирізаємо пряники потрібної форми. Викладаємо на деко, вистелене пергаментом та випікаємо приблизно 15 хвилин при 180 градусах. Готові пряники прикрашаємо глазур'ю, а зберігати можемо до двох тижнів в герметичній посуді. Смачного!

Трішки шарлотки не завадить

Цей класичний десерт завжди смакує. Шарлотка з яблук буде чудовим доповненням чаювання – як під час Яблучного Спасу, так і будь-коли. Класичну шарлотку готують з бісквітного тіста і яблук. Але зараз існує безліч інших рецептів приготування цього чудового десерту. Багато хто випікає шарлотку з вишнями, абрикосами, сливами тощо. Але традиційно для приготування цього пирога все ж використовують яблука. Підготуйте такі інгредієнти:

- * Яблука – 2 кг;
- * Борошно пшеничне – 300 г;
- * Цукор – 200 г;
- * Масло вершкове – 250 г;
- * Кориця – 2 ч. л.;
- * Лимон, сік – 2 ст. л.

У великій мисці змішуємо борошно, цукор і 1 ч. л. кориці. За допомогою міксера або вручну подрібнюємо вершкове масло на шматочки розміром з горошину. Змішуємо нарізане масло з борошняною сумішшю.

Розподіляємо дві третини отриманої суміші по дну і стінкам форми діаметром 20-25 см.

Чистимо яблука, нарізаємо їх тонкими скибочками й складаємо у миску. Посипаємо нарізані яблука кори-

Яблучне повидло – на зиму чи просто так

Якщо не знаєте, куди діти відро яблук (що актуально під час Яблучного Спасу) – цей варіант чудово вирішить вашу проблему. Таке ж варення можна готувати зі слив, груш або інших фруктів. Яблучне повидло стане в нагоді як начинка пиріжків і пирогів, а також смакуватиме з млинцями, оладками або сирниками. Заготовляти домашнє повидло дуже просто. А найголовніше те, що воно безпечне, бо в складі має переважно фрукти й цукор. Вам знадобляться:

- * Яблука вже без серцевини – 3-3.2 кг;
- * Цукор – 1.5-2 кг;
- * Вода – 100-200 мл;
- * Лимонна кислота – половина чайної ложки за смаком і бажанням.

Вибираємо дуже стиглі, навіть перезрілі яблука. Сорт яблук значення не має. Ріжемо скибочками і заливаємо водою. Ставимо каструлю на середній вогонь, накриваємо кришкою і варимо, періодично перемішуючи до м'якості. Залежно від соковитості сорти яблук варяться близько 30-60 хвилин.

Перебиваємо масу занурювальним блендером і перетираємо через сито. Додаємо цукор і пробуємо на смак: якщо не вистачає кислинки, додаємо лимонну кислоту. Доводимо до кипіння, зменшуємо вогонь і уварюємо. Постійно перемішуємо, аби нічого не підгоріло. У середньому, цей процес займе близько 1-2 години.

Коли повидло стало густим, малюнок на поверхні вже не розтікається, тоді джем готовий. Розливаємо по банках, закриваємо кришками. Залишаємо так остигати. Зберігаємо в підвалі або в коморі.

цею і збризкуємо лимонним соком. Викладаємо скибочки на підготовлене у формі тісто, акуратно заповнивши щільними рядами всю поверхню. Зверху посипаємо борошняною сумішшю.

Розігріваємо духовку до 180 градусів. Ставимо туди форму й випікаємо протягом 1 години 15 хвилин (до золотистої скоринки). Даємо смачному та ароматному яблучному пирогу охолонути.

Подаємо десерт теплим, а перед подачею посипаємо цукровою пудрою. Хай смакує!

■ ФЕХТУВАННЯ

Весь світ — за нашу Олю

На чемпіонаті світу в Італії знана вітчизняна шаблстка продемонструвала потужну громадянську позицію

Григорій ХАТА

Щойно Міністерство молоді та спорту України скасувало свій наказ, який забороняв вітчизняним спортсменам брати участь в одних міжнародних змаганнях із представниками росії та білорусі, як на весь світ спалахнув неймовірно потужний скандал.

У фокусі уваги опинилися найкраща вітчизняна фехтувальниця Ольга Харлан та її протистояння в першому раунді чемпіонату світу з представницею росії Анною Смірною, котра потрапила на планетарний форум у нейтральному статусі.

Після поєдинку першого раунду чемпіонату світу-2023 іменита шаблстка з Миколаєва відмовилася тиснути руку «нейтральній» росіянки, за що в підсумку отримала дискваліфікацію. Так звану чорну картку Ольга побачила через те, що проявила «неповагу до суперниці», а це не тільки миттєве вилучення зі змагань, а й додат-

Ольга Харлан на ЧС у Мілані відмовилася тиснути руку представниці рф Анні Смірновій.
Фото з сайту bbc.com.

кові 60 днів дискваліфікації. Рішення офіційних осіб Міжнародної федерації фехтування (FIE) виявилось настільки обурливим, що на захист Ольги став практично весь світ. Слова на підтримку українки та обурення діями представників FIE лунали з усіх боків. Спортсмени, бізнесмени, політики наголошували: «Нікого не можна

примусити тиснути руку агресору».

Зрештою, протесна хвиля дуже швидко змусила Міжнародну федерацію фехтування переглянути свої обурливі рішення.

Тож дискваліфікацію Харлан скасували, дозволивши їй узяти участь у командному турнірі ЧС. Так само керівниц-

тво FIE переглянуло й свої правила післяматчевого вітання, котрі відтепер не передбачають обов'язкового рукостискання. При цьому Міжнародний олімпійський комітет оголосив, що кваліфікує Ольгу Харлан на Олімпійські ігри в Парижі-2024.

Примітно, що в останні роки у фехтувальному світі діяли

ковідні обмеження, і тоді без проблем усі обходилися без рукостискання. Але перед ЧС ці обмеження скасували, повернувши до життя старі правила.

Програвши свій поєдинок українській візаві, росіянка Смірнова наполегливо вимагала від Харлан традиційного й обов'язкового рукостискання. Коли ж почула від українки слова «я не потисну тобі руку», 50 хвилин на стільці показово сиділа на помості, чекаючи формального завершення поєдинку. А не отримавши бажаного, написала протест, у якому вимагала покарати українку за порушення регламенту. До слова, потрібне росіянки рішення організатори ЧС прийняли не одразу — як-то кажуть, лише з другої спроби, коли опинилися за лаштунками турніру.

Олімпійський чемпіон Токіо-2020, борець греко-римського стилю, народний депутат України Жан Беленюк переконаний, що це була свідомо провокація, котра координувалася з москви, адже до березня 2022 року Міжнародною федерацією фехтування керував російський олігарх Алішер Усманов і, без сумніву, зберіг вплив на цю важливу структуру.

Утім максимально потужний тиск змусив FIE дати задоволення. Ольга Харлан каже, що після цієї історії захисту потребують усі українські спортсмени, аби за свою відмову тиснути руку представникам країни-агресорки їх не карали всілякими дискваліфікаціями. А щодо Смірної, то українська спортивна спільнота вимагає від FIE позбавити її нейтрального статусу, адже у своєму інстаграмі вона відкрито підтримує свого брата — військовослужбовця армії рф. ■

Олексій ПАВЛИШ

Українські тенісисти продовжують радувати своїми результатами напередодні останнього у сезоні турніру «Великого шолома» — хардвого US Open. Головним тріумфатором минулого тижня серед представників нашої збірної був Ілля Марченко, який став чемпіоном «челенджера» категорії 75 в еквадорському Салінасі. 35-річний екс-гревець топ-50, який цього року через нестабільні виступи опустився аж у четверту сотню таблиця про ранги, на шляху до титулу здолав 5 суперників. У фіналі він обіграв хорвата Матію Пецотіча — 6:4, 6:4.

Для Марченка, який раніше говорив, що сезон-2023 може бути останнім у кар'єрі, це був перший фінал серії «челенджер» із лютого 2021 року, коли він в італійській Б'еллі обіграв легендарного Енді Маррея. Загалом же в «Марчелло» тепер 9 виграних «челенджерів» при 17 фіналах.

«Це був чудовий тиждень для мене. Я відчуваю полегшення і щастя, що зміг додати до свого кар'єрного досягнення ще один титул на «челенджерах». Які в мене були очікування перед початком змагань? В ATP Challenger Tour я завжди хочу вигравати.

Звичайно, я вже не такий сильний фаворит, яким був раніше. Головне — це боротися. Це був вирішальний фактор у Салінасі. На цьому турнірі важкі умови, мені завжди складно, коли така вологість. Тому, думаю, це був чудовий тиждень», — не приховував радості Ілля.

Титул в Еквадорі Марченко присвятив усім українцям, які протистоять російській агресії. «Звичайно, я б хотів присвятити цей титул усім людям в Україні. Це дуже важкі часи для нашої країни. І я сподіваюся, що українці переможуть. Так само, як я переміг цього тижня», — додав Марченко.

«Якщо чесно, не знаю, скільки ще буду грати. Тіло в останні роки не

■ ТЕНІС

Титул із присвятою Україні

Ілля Марченко вперше за два роки виграв турнір серії «челенджер»

справляється. То ж поживемо — побачимо. Можливо, зараз потрібно виграти ще один «челенджер», щоб було 10 титулів», — резюмував він.

До речі, цей успіх суттєво покращив рейтингове становище Іллі — він піднявся одразу на 75 сходинки і почав цей тиждень 253-м.

Натомість продовжує свою вдачу ґрунтову серію Віталій Сачко. Після титулу в Братиславі на турнірі ATP Challenger-100 перша ракетка України дійшов до фіналу змагань аналогічного рівня у Вероні. На шляху до матчу за титул Сачко здолав у півфіналі екстеніста топ-10, фіналіста Підсумкового турніру ATP 2017 року бельгійця Давіда Гоффена.

Був близький Віталій і до титулу, вигравши у чеха Віта Копржіві 6:1, 5:2, але все ж програв — 6:1, 6:7, 2:6. Попри поразку в фіналі, Сачко піднявся в рейтингу на 32 позиції — на найвище у кар'єрі 156-те місце.

А в WTA-турі минулого тижня знову відзначилася Юлія Стародубцева, яка продовжує «штампувати» перемоги на змаганнях ITF після повернення до професіональних виступів цього року. Юлія у Далласі на змаганнях ITF W60 записала до свого активу вже третій у 2023 році трофей, що дозволило їй упритул наблизитись до топ-200 рейтингу — цього тижня Стародубцева 203-та, що дає право заявитись у кваліфікацію US Open.

Завдяки тріумфу в Салінасі Ілля Марченко відіграв у рейтингу одразу 75 позицій.
Фото: Великий теніс України.

Після паузи повертаються на корт наші представниці топ-100. Еліна Світоліна, Ангеліна Калініна та Марта Костюк цього тижня зіграють на турнірі WTA 500 у Вашингтоні. Суперниці в першому раунді у наших дівчат непрості: Марті випало зіграти з чемпіонкою US Open 2019 року Б'янкою Андреску, а Калініна протистоятиме фіналістці Australian Open-2021 Дженіфер Бреді.

Світоліній долею жеребу знову, як і на Вімблдоні, випало зіграти з білорус-

кою Вікторією Азаренко, яка, як і всі представниці рф і рб, грає у нейтральному статусі.

Леся Цуренко готуватиметься вже до змагань у Цинцинаті, які стартують пізніше, а Катерина Байндль уже вийшла до другого кола турніру WTA 250 у Празі. У першому раунді Катерина здолала у трьох сетах свою співвітчизницю Даяну Ястремську (6:4, 2:6, 6:2), яка перед цим пройшла два кола кваліфікації. ■

Мірча Луческу
румунський наставник ФК «Динамо» (Київ)

«Я хочу, щоб «Динамо» грало на найвищому рівні у європейських матчах, було міжнародним брендом, для цього нам потрібно більше грати з великими командами та втілювати імідж топ-клубу».

■ ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Перспективні плани

В УАФ уже найближчим часом обіцяють забезпечити системою VAR усі матчі футбольної еліти

У стартовому турі ЧУ «Динамо» розгромило «Минай». Фото з сайту fedynamo.com.

Григорій ХАТА

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. 1-й тур. «Оболонь» — «Колос» — 0:0, «Верес» — «Полісся» — 0:2, «Рух» — «Зоря» — 2:1, «Металіст-1925» — «Шахтар» — 1:2. ЛНЗ — «Чорноморець» — 0:2, «Динамо» — «Минай» — 4:1, «Олександрія» — «Кривбас» — 1:0.

ЧУ-2023/2024 арбітри показали шість червоних карток. Деяко забагато, кажуть експерти. При цьому в поєдинку «Олександрія» — «Кривбас» суддя Ярослав Козик припустився результативної помилки на користь господарів, коли не призначив пенальті у ворота олександрійців.

Емоції та бажання на старті першості й справді були через край. Зайве тому підтвердження — зламана ключиця у гравця «Шахтаря» Валерія Бондаря. У поєдинку проти «Металіста-1925» футболіст неважко приземлився в одному з ігрових епізодів і тепер близько двох місяців проведе на лікарняному. Сам же поєдинок завершився мінімальною перемогою «гірників» — 2:1.

«Рухаємося в потрібному напрямку, але для цього потрібен час. Будь-який тренер, починаючи роботу з новою командою, повинен краще пізнати гравців, він хоче донести свою філософію на тренуваннях і в товариських матчах», — так оцінив свій тренерський дебют новий очільник «Шахтаря» Патрік ван Леувен.

А от попередня команда нідерландського спеціаліста — «Зоря» — на старті нового чемпіонату несподівано поступилася «Руху». «Поки були сили, грали у футбол, у який хотіли», — сказав очільник луганської команди Ненад Лалатович. Натомість колоритним виїшов дебют в елітному дивізіоні житомирського «Полісся». Команда Юрія Калитвинцева впевнено в гостях переграла «Верес».

Краще ж за інших старт чемпіонату вдався «Динамо». Підопічні Мірчі Луческу здобули в першому турі найбільш результативну перемогу, вдома перегравши «Минай» — 4:1. При цьому першим у кар'єрі дублем відзначився перспективний динамівський форвард Владислав Ванат.

А ключовим поєдинком 1-го туру мав стати матч другої та п'ятої команд попереднього розіграшу — «Дніпра-1» та «Ворскла». Утім через участь обох колективів у ранніх раундах єврокубкової кваліфікації їхню зустріч перенесли на інший день.

Зазначимо, що дніпряни свої виступи в другому раунді відбору Ліги чемпіонів розпочали з поразки грецькому «Панатінаїкосу» — 1:3, а полтавський колектив у першому матчі другого кола кваліфікації Ліги конференцій переграє «Ділу» з Грузії (2:1).

■ НА СТАРТ!

Календар матчів чемпіонату України-2023/2024.

Перше коло

2 тур

(базова дата — 2 серпня)
«Верес» — «Шахтар»
«Минай» — ЛНЗ
«Оболонь» — «Динамо»
«Олександрія» — «Металіст-1925»
«Дніпро-1» — «Полісся»
«Колос» — «Чорноморець»
«Зоря» — «Кривбас»
«Рух» — «Ворскла»

3 тур

(базова дата — 12 серпня)
«Чорноморець» — «Оболонь»
«Колос» — «Верес»
«Кривбас» — ЛНЗ
«Минай» — «Дніпро-1»
«Ворскла» — «Зоря»
«Динамо» — «Металіст-1925»
«Полісся» — «Рух»
«Шахтар» — «Олександрія»

4 тур

(базова дата — 19 серпня)
ЛНЗ — «Полісся»
«Металіст-1925» — «Минай»
«Верес» — «Ворскла»
«Дніпро-1» — «Оболонь»
«Зоря» — «Олександрія»
«Чорноморець» — «Динамо»
«Рух» — «Колос»
«Кривбас» — «Шахтар»

5 тур

(базова дата — 26 серпня)
ЛНЗ — «Металіст-1925»
«Оболонь» — «Кривбас»
«Олександрія» — «Полісся»
«Ворскла» — «Чорноморець»
«Минай» — «Зоря»
«Динамо» — «Верес»
«Рух» — «Дніпро-1»
«Колос» — «Шахтар»

6 тур

(базова дата — 2 вересня)
«Полісся» — «Оболонь»
«Верес» — «Чорноморець»
«Колос» — «Кривбас»
«Ворскла» — «Олександрія»

«Дніпро-1» — ЛНЗ
«Зоря» — «Динамо»
«Рух» — «Металіст-1925»
«Минай» — «Шахтар»

7 тур

(базова дата — 16 вересня)
«Чорноморець» — «Полісся»
«Кривбас» — «Верес»
«Олександрія» — «Минай»
«Дніпро-1» — «Колос»
«Металіст-1925» — «Зоря»
«Динамо» — «Ворскла»
ЛНЗ — «Рух»
«Шахтар» — «Оболонь»

8 тур

(базова дата — 23 вересня)
«Оболонь» — «Верес»
«Металіст-1925» — «Колос»
«Полісся» — «Минай»
«Олександрія» — «Чорноморець»
«Ворскла» — «Кривбас»
«Зоря» — «Дніпро-1»
ЛНЗ — «Динамо»
«Рух» — «Шахтар»

9 тур

(базова дата — 30 вересня)
«Верес» — ЛНЗ
«Колос» — «Полісся»
«Минай» — «Оболонь»
«Дніпро-1» — «Металіст-1925»
«Чорноморець» — «Зоря»
«Динамо» — «Олександрія»
«Кривбас» — «Рух»
«Шахтар» — «Ворскла»

10 тур

(базова дата — 7 жовтня)
«Оболонь» — «Металіст-1925»
«Кривбас» — «Чорноморець»
ЛНЗ — «Олександрія»
«Колос» — «Ворскла»
«Дніпро-1» — «Верес»
«Полісся» — «Динамо»
«Рух» — «Минай»
«Зоря» — «Шахтар»

11 тур

(базова дата — 21 жовтня)
«Чорноморець» — «Минай»
«Металіст-1925» — «Кривбас»

«Олександрія» — «Колос»
«Ворскла» — «Полісся»
«Оболонь» — «Зоря»
«Динамо» — «Дніпро-1»
«Верес» — «Рух»
«Шахтар» — ЛНЗ

12 тур

(базова дата — 28 жовтня)
ЛНЗ — «Оболонь»
«Минай» — «Верес»
«Ворскла» — «Металіст-1925»
«Кривбас» — «Дніпро-1»
«Зоря» — «Полісся»
«Колос» — «Динамо»
«Рух» — «Олександрія»
«Чорноморець» — «Шахтар»

13 тур

(базова дата — 4 листопада)
«Металіст-1925» — «Чорноморець»
ЛНЗ — «Колос»
«Полісся» — «Кривбас»
«Минай» — «Ворскла»
«Дніпро-1» — «Олександрія»
«Верес» — «Зоря»
«Рух» — «Оболонь»
«Динамо» — «Шахтар»

14 тур

(базова дата — 11 листопада)
«Полісся» — «Металіст-1925»
«Колос» — «Минай»
«Олександрія» — «Верес»
«Оболонь» — «Ворскла»
«Зоря» — ЛНЗ
«Кривбас» — «Динамо»
«Чорноморець» — «Рух»
«Шахтар» — «Дніпро-1»

15 тур

(базова дата — 25 листопада)
«Верес» — «Металіст-1925»
«Минай» — «Кривбас»
«Олександрія» — «Оболонь»
«Ворскла» — ЛНЗ
«Дніпро-1» — «Чорноморець»
«Колос» — «Зоря»
«Динамо» — «Рух»
«Шахтар» — «Полісся»

■ ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Найближчим часом можна передплатити «Україну молоду» на вересень

«Україну молоду» у своїх відгуків і читачів — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на вересень. Передплатити «Україну молоду» можна до 18 серпня, і ви отримуватимете газету з вересня. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах приймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молоді» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
на два місяці — 105 грн. 72 коп.,
до кінця року — 211 грн. 44 коп.

Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:

на місяць — 67 грн. 86 коп.,
на два місяці — 135 грн. 72 коп.,
до кінця року — 271 грн. 44 коп.

Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн., на три місяці — 10 грн., на шість місяців — 14 грн.

TAKE КІНО

Дівчина з казкової країни

В український прокат вийшов фільм «Барбі»

Адреналіна ШУГАЙ

Якщо в пошуковик Google написати в запиті «Барбі» або Марго Роббі, весь екран заблумає-замігатить зірочками, а заголовки і тло сторінки стануть рожеві. Такі спедефекти — на честь виходу в прокат довгоочікуваної стрічки «Барбі» з Марго Роббі та Раяном Гослінгом у головних ролях.

Картина сценаристки і режисерки Грети Гервіг, яка зняла фільми «Маленькі жінки» та «Леді-Птаха», розповідає про життя Барбі (найпопулярнішої ляльки усіх часів) і Кена, що вперше потраплять до світу звичайних людей, залишивши свій Барбіленд.

За сюжетом, головна героїня фільму Барбі живе в Барбіленді разом з іншими Барбі, Кенами та іншими іграшками з цієї серії. У Барбіленді все завжди ідеально. Тому, коли в ідеальному житті нашої Барбі починають відбуватися певні неприємності, вона усвідомлює, що щось іде не так, — і це може бути пов'язано з реальним світом. Вона вирушає в подорож, щоб краще зрозуміти, що відбувається та ким є вона, звичайна лялька, в цьому, як виявляється, зовсім непростому і неказковому світі. А компанію їй складе ляльковий Кен, який у неї закоханий.

Роль лялькової Барбі зіграла 33-річна австралійська актриса Марго Роббі — блондинка з ідеальними формами, яка і справді нагадує своєю зовнішністю всесвітньо відому ляльку. «Коли я вперше побачила сценарій, я подумала, що нам не дозволять таке зняти. Моя реакція була такою: «О, це дуже добре! Дуже шкода, що це ніколи не побачить світ, тому що нам не дадуть зробити цей фільм». Але нам усе дозволили», — інтригує Марго, яка до виходу фільму зовсім нічого не розповідала про свою роботу над стрічкою.

Насправді за яскравою рожевою історією про іграшковий ляль-

ковий світ ховаються значно глибші сенси й ідеї, що їх хотіли донести творці стрічки. Тут вам розмірковування про фемінізм і патріархат, стосунки між чоловіками і жінками, філософські розмірковування про життя і смерть та ще багато-багато всього. Це значно глибше кіно, ніж може здатися на перший погляд.

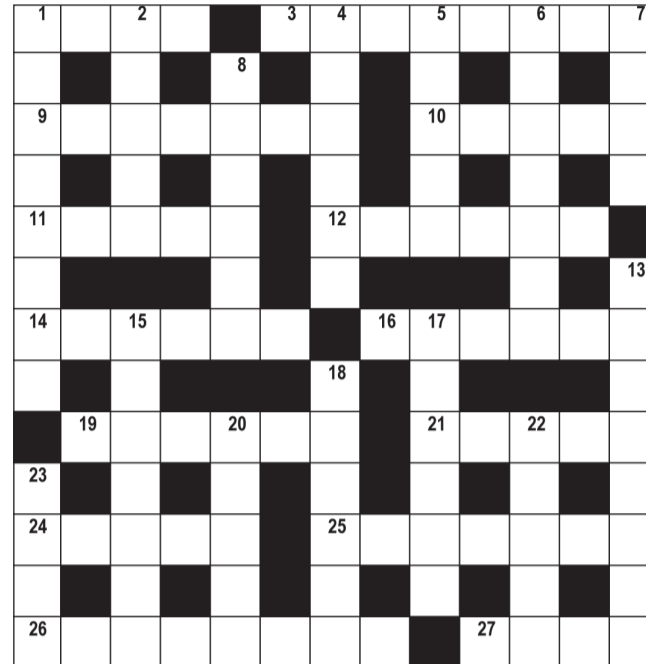
«Кіно, яке одночасно смішить і піддратовує, розважає і втомлює, спантеличує і розчулює. Легке, музично-духпорухальне і серйозне водночас».

Необов'язкова дружина порада: дітям років до 15-16 немає великого сенсу його дивитись. Не зрозуміють», — пише у фейсбук-спільноті «Враження» Тетяна Попович. Хоча ті, хто вже ходив на стрічку з дітьми, кажуть, що малечу можна сміливо брати — картинка настільки красива і яскрава, що дівчатка точно будуть у захваті!

До речі, тільки за перші чотири дні прокату в українських кінотеатрах «Барбі» подивилися 226 тис. 757 глядачів, повідомив 24 канал, посилаючись на інформацію дистриб'ютора Kinomania LLC. Таким чином, тільки за цей період фільм зібрав понад 33 мільйони гривень та випередив попереднього лідера прокату, стрічку «Аватар: Шлях води» Джеймса Кемерона, який зібрав 25,8 мільйона гривень. З аналогічним успіхом стрічка проходить і у світовому кінопрокаті. ■

Марго Роббі.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №31

По горизонталі: 1. Столиця Азербайджану. 3. Озеро в Криму, де росіяни в 2014-му заблокували наші кораблі. 9. Місто на Луганщині, наближене до зони бойових дій. 10. Гірська система в Сибіру. 11. Кілька звуків, що грають одночасно. 12. Хмарна сира погода з дощем або мокрим снігом, із багном на землі. 14. Положення поза грою в футболі. 16. Літературний гурток української молоді, одним із засновників якого була Леся Українка. 19. Одне з найбільших християнських свят. 21. Розпитування полоненого з метою дізнатися потрібну інформацію. 24. Прізвисько героя відомого роману Сервантеса, який воював з млинами. 25. Фірмовий напис, за яким пізнають компанію. 26. Столиця Угорщини. 27. Місце, куди посилають набридливих людей.

По вертикалі: 1. Острів у Карибському морі. 2. Місце, де птахи виводять пташенят. 4. Ім'я найвідомішого опришка Карпат. 5. Китайське місто, звідки поширився коронавірус. 6. Біла водяна лілія. 7. Різ-

новид електронних сигарет. 8. Адепт ордену лицарів-мироотворців, які володіють Силою, із саги про «Зоряні війни». 13. Овоч, який досі лишається головним для українців. 15. Представник радикального угруповання, який голить голову. 17. Велике озеро поблизу Санкт-Петербурга. 18. Інфекційна хвороба, що супроводжується тривалими нападами кашлю. 20. Веселий жарт, анекдот. 22. Частина ноги, за яку мама тримала Ахілла, опускаючи його в Озеро Безсмертя. 23. Традиційний вигук пластунів. ■

Кросворд №30 від 26 липня

П	А	Р	А	Н	Д	Ж	А	С	Т	А	В
Е	А	А	У	О	Е	А	О				
Н	А	Д	І	Л	В	І	К	А	Р	І	Я
А	Е	Ь	Н	В	Т	Т					
Л	И	Х	О	С	І	Р	А	К	У	З	И
К	А	В	К	А	З	К	О	М	Е	Т	А
А											
Т	О	Р	Е	А	Д	О	Р	Е	Б	Р	О
А	Е	Й	М	Я	Р	Н					
Л	Е	Б	І	Д	К	А	К	Л	І	Ш	Е
О	Е	А	Р	І	О	Г					
Г	О	Т	И	К	А	Б	Р	И	Н	З	А

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

Є пропозиція: автомобілі з ящиками горілки розмістити на всіх напрямках наступу орків. Це затримає їх більше, ніж міни.

— Дівчино, а у вас хлопець є?
— Ні.
— Ви така красива, чому у вас немає хлопця?
— Чоловік не дозволяє!

Конашенков звітує: «Російський склад боєприпасів успішно знищив ракету HIMARS...»

— Вовочко, одягайся, ми відвеземо тебе до бабусі з дідусем.
— Мамо, я не хочу до них їхати!

— Вовочко, давай швидше, а то ми запізнюємося.
— Але там так нудно!

— Вовочко, не вередуй, зараз восьма година, а о 17-й ми тебе заберемо.
— Ну і що я буду робити до 17-ї години на цвинтарі?

Москаль у сільському нужнику влустив 100 рублів.
— Чорт вазьмі, сто рублей уранілі. Ну не палежу же я за сотні туди.

Витягує з гаманця ще 1000 рублів і кидася до сотні.
— А вот за тищу сто можно і залезть.

ПОГОДА

3-4 серпня липня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер південно-східний, 0, 1-1,6 м/сек. Температура вночі +19...+21, удень +25...+27. Післязавтра вночі +20...+21, удень +30...+33.

Миргород: місцями опади. Уночі +18...+19, удень +26...+30.
Вінниця: без опадів. Уночі +16...+20, удень +29...+33.
Одеса: без опадів. Уночі +20...+22, удень +27...+28.

Курорти Карпат: хмарно, невеликий дощ.
Трускавець: уночі +15...+18, удень +27...+29.
Моршин: уночі +16...+19, удень +28...+31.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

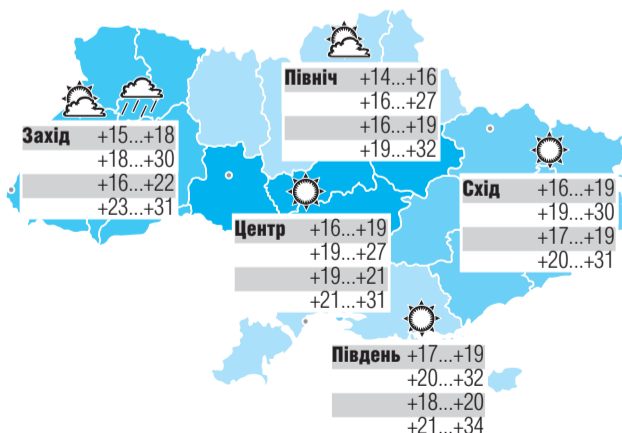
дощ

сніг

дощ, гроза

Україна молода

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенки були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009031 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 151 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 86734